

**Érettségi tételek 2023. szept.
Magyar irodalom**

- 1.1. Petőfi Sándor tájköltészete
<https://mek.oszk.hu/01000/01006/html/>
- 1.2. Arany János balladái
<https://mek.oszk.hu/00500/00597/html/>
- 1.3. Ady Endre szerelmi költészete
<https://mek.oszk.hu/00500/00588/html/>
- 1.4. Babits Mihály a költészetéről: a Jónás könyve
<https://mek.oszk.hu/04300/04341/04341.pdf>
- 1.5. Kosztolányi Dezső lírai természetének megnyilatkozása az Édes Anna című regényben
<https://mek.oszk.hu/04700/04772/04772.htm>
- 1.6. József Attila nagyköltészete a 30-as évek közepén
<https://www.mek.oszk.hu/00700/00708/html/>
- 2.1. Berzsenyi Dániel – klasszicizmus és romantika határán
1. melléklet
- 2.2. Csokonai Vitéz Mihály stílusának sokszínűsége
1. melléklet
- 2.3. Vörösmarty Mihály világlátása a Csongor és Tündében
<https://mek.oszk.hu/01100/01122/html/cst01.htm>
- 2.4. A romantika és a realizmus Jókai Mór művészetében
<https://mek.oszk.hu/00800/00827/>
- 2.5. A hegeli dialektika mint szerkesztőelv Madách Imre Az ember tragédiája c. művében
<https://mek.oszk.hu/00800/00849/html/>
- 2.6. Szerkesztés és elbeszélésmód Mikszáth Kálmán műveiben
<https://mek.oszk.hu/00800/00899/00899.htm>
- 3.1. Várady Szabolcs költészete
1. melléklet
- 4.1. Az antik dráma műfajai (Szophoklész: Antigoné vagy Plautus: A hetvenkedő katona)
<https://mek.oszk.hu/00500/00501/00501.pdf>
<https://mek.oszk.hu/00400/00462/00462.htm>
- 4.2. A romantikus regény típusai (E.T.A. Hoffmann vagy E. Brontë)
<https://mek.oszk.hu/01200/01265/01265.pdf>
<https://mek.oszk.hu/04300/04369/04369.htm>
- 4.3. Intertextualitás a klasszikus modernségben (Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Mallarmé, Rilke)
1. melléklet
- 5.1. William Shakespeare drámai szerkesztőművészete
<https://mek.oszk.hu/00400/00492/00492.pdf>
<https://mek.oszk.hu/00400/00486/00486.htm>
- 5.2. A jellemek rendszere Katona József Bánk bán című művében
<https://mek.oszk.hu/00700/00723/00723.htm>
- 6.1. A detektívregény (Agatha Christie: Gyilkosság Mezopotámiában)
<https://www.scribd.com/document/168548418/Gyilkosság-Mezopotamiaban-1936>
- 7.1. Vas István, Pest költője
1. melléklet

Magyar nyelvtan

1. Kommunikáció
  - 1.1. A kommunikációs folyamat tényezői és funkciói és ezek összefüggése a kifejezésmóddal
  - 1.2. A kommunikáció nem nyelvi kifejezőeszközei
2. A magyar nyelv története
  - 2.1. A magyar nyelvtörténet forrásai
  - 2.2. A magyar nyelv rokonsága, a nyelvrokonság bizonyítékai
  - 2.3. Az ómagyar kor hangtani és nyelvi rendszerbeli sajátosságai
  - 2.4. A szókincs változásai
3. Ember és nyelvhasználat
  - 3.1. A nyelv mint jelrendszer
  - 3.2. A nyelvváltozatok rendszere: a nyelv területi és társadalmi tagolódása
  - 3.3. Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra
4. A nyelvi szintek
  - 4.1. Hangtan: a hangok találkozásai és alkalmazkodásuk
  - 4.2. A morféimák szerepe a szóalak felépítésében, a szószervezetek alkotásában
  - 4.3. A mondat szintagmatikus szerkezete
  - 4.4. Logikai és grammatikai viszonyok az összetett mondatban
5. A szöveg
  - 5.1. Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet, szövegösszetartó erők
  - 5.2. A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek
6. A retorika alapjai
  - 6.1. A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumai
  - 6.2. A beszéd felépítése, a szövegszerkesztés lépései az anyaggyűjtéstől a megszólalásig
7. Stílus és jelentés
  - 7.1. A képszerűség stíluseszközei
  - 7.2. A szövegrendezés: az alakzatok
  - 7.3. Szójelentés: a szavak csoportjai a hangalak és a jelentés viszonya szempontjából

Melléklet:

2.1.

Berzsenyi Dániel

A magyarokhoz (I.)

Romlásnak indult hajdan erős magyar,
Nem látod, Árpád vére miként fajul?
Nem látod a boszús egeknek
Ostorait nyomorult hazádon?

Nyolc századoknak vérzivatarja közt
Rongált Budának tornyai állanak,
Ámbár ezerszer vak tüzedben
Véreidet, magadat tiportad.

Elszórja, hidd el, mostani veszni tért
Erkölcöd; undok vípera-fajzatok
Dúlják fel e várt, mely sok ádáz
Ostromokat mosolyogva nézett.

Nem ronthatott el tégedet egykoron
A vad tatár khán xerxesi tábora
S világot ostromló töröknek
Napkeletet leverő hatalma;

Nem fojthatott meg Zápolya öldöklő
Századja s titkos gyilkosaid keze,
A szent rokonvérbe feresztő
Visszavonás tüze közt megálltál:

Mert régi erkölcs, spártai férfikar
Küzdött s vezérlett fergetegid között;
Birkózva győztél, s Herculesként
Ércbuzogány rezegett kezedben.

Most lassu méreg, lassu halál emészt.
Nézd: a kevély tölgy, mellyet az éjszaki
Szélvész le nem dönt, benne termő
Férgek erős gyökerit megőrlik,

S egy gyenge széltől földre terítettik!
Így minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, mely ha megvész:
Róma ledül, s rabigába görbed.

Mi a magyar most? - Rút sybaríta váz.
Letépte fényes nemzeti bélyegét,
S hazája feldúlt védfalából
Rak palotát heverőhelyének.

Eldődeinknek bajnoki köntösét
S nyelvét megunván, rút idegent cserélt,
A nemzet örlelkét tapodja,
Gyermeki báb puha szíve tárgya. -

O más magyar kar mennyköve villogott
Atilla véres harcai közt, midőn
A fél világgal szembeszállott
Nemzeteket tapodó haragja.

Más néppel ontott bajnoki vért hazánk
Szerzője, Árpád a Duna partjain.
O más magyarral verte vissza
Nagy Hunyadink Mahomet hatalmát!

De jaj, csak így jár minden az ég alatt!
Forgó viszonság járma alatt nyögünk,
Tündér szerencsénk kénye hány, vet,
Játszva emel, s mosolyogva ver le.

Felfogat a nagy századok érckeze
Mindent: ledült már a nemes Ílion,
A büszke Karthago hatalma,
Róma s erős Babylon leomlott.

A magyarokhoz (II.)

Forr a világ bús tengere, ó magyar!
Ádáz Erynnis lelke uralkodik,
S a föld lakóit vérbe mártott
Tőre dühös viadalra készti.

Egy nap lerontá Prusszia trónusát,
A balti partot s Ádria öbleit
Vér festi, s a Cordillerákat
S Haemusokat zivatar borítja.

Fegyvert kiáltnak Baktra vidékei,
A Dardanellák bércei dörgenek,
A népek érckorláti dőlnek,
S a zabolák s kötelek szakadnak.

Te Títusoddal hajdani őseid
Várába gyűltél, hogy lebegő hajónk
A bölcs tanács s kormány figyelmén
Állni-tudó legyen a habok közt.

Ébreszd fel alvó nemzeti lelkedet!
Ordítson orkán, jöjjön ezer veszély,
Nem félek. A kürt harsogását,
A nyihogó paripák szökését

Bátran vigyázom. Nem sokaság, hanem
Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat.
Ez tette Rómát föld urává,
Ez Marathont s Budavárt híressé.

Osztályrészem

Partra szállottam. Levonom vitorlám.
A szelek mérgét nemesen kiálltam.
Sok Charybdis közt, sok ezer veszélyben
Izzada orcám.

Béke már részem: lekötöm hajómat,
Semmi tündérkép soha fel nem oldja.
Oh, te elzárt hely, te fogadd öledbe
A heves ifjút!

Bár nem oly gazdag mezeim határa,
Mint Tarentum vagy gyönyörű Larissza,
S nem ragyog szentelt ligetek homályin
Tiburi forrás;

Van kies szőlőm, van arany kalással
Biztató földem: szeretett Szabadság
Lakja hajlékom. Kegyes istenimtől
Kérjek-e többet?

Vessen a végzet, valamerre tetszik,
Csak nehéz szükség ne zavarja kedvem:
Mindenütt boldog meglelégedéssel
Nézek az égre!

Csak te légy vélem, te szelíd Camoena!
Itt is áldást hint kezed életemre,
S a vadon tájék kiderült virány lesz
Gyöngé dalodra.

Essem a Grönland örökös havára,
Essem a forró szerecsen homokra:
Ott meleg kebled fedez, ó Camoena,
Itt hűves ernyőd.

A közelítő tél

Hervad már ligetünk, s díszei hullanak.
Tarlott bokrai közt sárga levél zörög.
Nincs rózsás labyrinthe, s balzsamos illatok
Közt nem lengedez a Zephyr.

Nincs már symphonia, s zöld lugasok között
Nem bűg gerlice, és a füzes ernyein

A csermely violás völgye nem illatoz,
S tükrét durva csalét fedi.

A hegy boltozatin néma homály borong.
Bíbor thyrusain nem mosolyog gerezd.
Itt nemrég az öröm víg dala harsogott:
S most minden szomorú s kiholt.

Oh, a szárnyas idő hirtelen elrepül,
S minden míve tűnő szárnya körül lebeg!
Minden csak jelenés; minden az ég alatt,
Mint a kis nefelejcs, enyész.

Lassanként koszorúm bimbaja elvirít,
Itt hágy szép tavaszom: még alig ízleli
Nektárját ajakam, még alig illetem
Egy-két zsenge virágait.

Itt hágy s vissza se tér majd gyönyörű korom.
Nem hozhatja fel azt több kikelet soha!
Sem békényt szememet fel nem igézheti
Lollim barna szemöldöke!

Féltés

A bezárt Danaét érctorony és acél-
Závárok s iszonyú őregek őrizék.
A pajkos Szerelem mint kacagott ezen!
Mert ő csak mosolyogva győz.

Féltő! tompa szemed látta-e míveit?
Állítsd meg, nyomorult, a dagadó Dunát,
Gátold meg Boreas vad dühe harcait
S a villám rohanó tüzét!

A tündér Szerelem befedi a napot
S Argus száz szemeit; majd lebegő Zephyr,
Majd szélvész s fenevad. Fojtva erősödik,
Mint a puskaapor és harag.

Fohászkodás

Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.

A legmagasb menny s aether Uránjai,
Mellyek körültek rendre keringenek,
A láthatatlan férgek: a te
Bölcs kezeid remekelt csudái.

Te hoztad e nagy Minden ezer nemét
A semmiségből, a te szemöldöked
    Ronthat s teremthet száz világot,
    S a nagy idők folyamit kiméri.

Téged dicsóít a Zenith és Nadír.
A szélveszek bús harca, az égi láng
    Villáma, harmatcsepp, virágszál
    Hirdeti nagy kezed alkotásit.

Buzgón leomlom színed előtt, Dicső!
Majdan, ha lelkem záraiból kikél,
    S hozzád közelb járulhat, akkor
    Ami után eped, ott eléri.

Addig letörlöm könnyeimet, s megyek
Rendeltetésem pályafutásain,
    A jobb s nemesb lelkeknek útján,
    Merre erőm s inaim vihetnek.

Bizton tekintem mély sirom éjjelét!
Zordon, de oh nem, nem lehet az gonosz,
    Mert a te munkád; ott is elszórt
    Csontjaimat kezeid takarják.

Himnusz Keszthely isteneihez

Ki zengi e nagy század erőseit
S omló trónusait? ki Agamemnonát
    Korunknak s Aulis áldozatját
    S Iphigenia szemérmes arcát?

Feldúlt világunk üszkeit, a Tridens
S villám ostromait, a lerogyott gigászt,
    A megrepszett Kalpe szirtját
    Pindari láng-ajak ömledezze;

Ti, oh szelídebb égiek! akiket
Keszthely béavatott szent palotáiba,
    Ti, éltető Ceres s dicsőebb
    Lelket adó Helicon leányi!

Vidám avénám titeket énekel.
A szebb emberiség bennetek él s tenyész,
    Ti adtok annak testi-lelki
    Jobb eledelt s magas égi éltet.

Ceres! te hívtad erdeiből elől
A vadságba merült emberi nemzetet,
    A makk s gyökér helyett az édes
    Búzakalászt neki megmutattad.

A társas élet szent szövődéseit,
Az erkölcsi világ új elementumit
Te fűzted egy nagy kapcsolatba
Célra vivő örök ösztöninkkel.

Munkált az ember, s tárgyaihoz jutott:
Bátorságba' szedé míve gyümölcseit,
Vígán, nyugodtan éle csendes
Sátoribann az arany világnak.

De még lefojtva szunnyada kebliben
A szebb aetheri rész: Múzsza! te illetéd
Nektáros ujjal égi lantod,
S zengzete gyúlt erein keresztül.

Zúgván felébredt a lekötött erő,
S mint új lény, leveté állati nyűgeit,
S a még nem ismért lelki élet
Képei közt lebegett örömmel.

Főbb létre lobbant lelke feloldozá
A szép, jó s az igaz mennyei csírajait;
Zengtél! s körülte új világ nyílt
S Elysion, szomorú vadonján.

Zengtél! s szívének húrjait illetéd:
Forró melle dagadt, homloka virrada,
Elméje szárnyalt, s a tudásnak
Békerülé sivatag határit.

Zengtél! s dalodra Théba felépüle,
S a boldog görög ég csillaga feltüne.
Te zengsz, ha Rómát a kerek föld
Rettegi, és te, ha azt lerontja;

Te zengsz, ha Franklin lelke, merész keze
Villámot leragad s sceptrumokat leránt,
Ha Newton és Kant a Teremtő
Titkait oldja, s világot alkot.

Kronos leánya! Delphi nagy istene!
Ti munkátok azon titkos örök kötél,
Mely a halandó port s az istent
Egy csuda mívbe csatolva tartja.

Oh, lakjatok hát e kies ég alatt,
Bájoljátok ide Enna virányait
És a virágzó Attikának
Hajdani szép ideit s Saturnust,

Hogy vérrel ázott századaink nyomán
A szent pálma arany bimbai nyiljanak,
S e kis magyar Weimar öléből
Lássá hazánk kiderülni napját.

Oh, látja! s ím a harc deli nemzete,
Melly még csak hadi zajt esmere és halált,
Lerakja harsogó acélit
Színed előtt, ragyogó Napisten!

Lerakja s áldoz, s mint mikor a Bakonyt
Messzűnнен riadó mennykövek és szelek
Csattogva rázzák, zeng fölötte
Tegzed aranynyila és az Aegis.

Gróf Mailáth Jánoshoz

Mailáth! poétád éneke leng feléd,
Nem mint a rohanó Vág, mikor árjait
A Kárpátok közt zúgva szórja,
Tört jeget és köveket sodorván;

Csak mint az alkony enyhületén kalász-
Párnáján pihenő lányka szelíd dala
Üdvezli a várt est nyugalmát
S a hegyek ormai közt mosolygó

Holdat, midőn már csend fedi a mezőt,
S a pásztorkalibák gőze a völgybe szállt.
Mailáth! poétád napja húnyik,
S nem ragadoz dala árja többé

Tündér tükörben nyílt nekem a világ.
S mint egy Pygmalion szobra, ölem hevén
Életre gyúlni látsza honnom,
S annak ivá kebelem sugalmát.

Mellembé, mint egy Ilion éneke
Zengett a haza szent lángja; Olympia
Istenfiakkal küzdve tűnt fel
Isteni bájba merült szememnek.

Eltűnt a rémkép. Ámde ha szózatom
Szép lelkedre hatott, nem vala pusztá hang,
Nem, mely tudatlan gyermek ajkán
Lelket emelt; koszorúm ne bánd meg!

S ha szépnek érzed férfias énekim,
Benned vagynak azok, benned a honni szív,
Melyet magasztalsz, benned a hív

Honszeretet daliás erénye.

Menj, énekeld hát e magas égi lényt!
Ezt harsogta örök Pindaros és Horác,
Ez istenité a világnak
Hajdani váteszít és erősít;

S ez nyit nekünk, ím, élisi pályatért
Rákos hős mezején. Hallom a pályazajt
S a pályazajban Széchenyink hős
Hágdozatit, lova könnyű győztét.

Oh, énekeld őt, a diadal fiát!
Eurus szülte pején mint viva, nyerve díjt;
[Mint áldozá fel ezreit, hogy
Ész művein kecsesülne nyelvünk,]

Mely újra szülje a lerogyott magyart
S Pannon férfidiszét. Engem a villitánc
Int már; de honnom új virultán
Vert dalodat porom érzi majdan.

Levéltöredék barátnémhoz

Ne kérdezd, barátném! mint töltöm időmet,
S távolléted alatt kedvem miben lelem!
Tudod, elvesztettem édes enyelgőmet,
Tudod, magam vagyok, mert te nem vagy velem.

Lefestem szüretem estvéli óráit,
Ha már cselédimet nyugodni eresztem,
És csak alig hallom a vígság lármáit,
Agg diófám alatt tüzetem gerjesztem.

Leplembe burkolva könyökemre dülök,
Kanócom pislogó lángjait szemlélem,
A képzelet égi álmába merülök,
S egy szebb lelki világ szent óráit élem.

Az őszibogárnak búsongó hangjai
Felköltik lelkemnek minden érzéseit,
S az emlékezetnek repdező szárnyai
Visszahozzák éltem eltűnt örömeit.

Életem képe ez. - Már elestvéledtem,
Béborúlt az élet vidám álorcája!
Még két mulatótárs van ébren mellettem:
A szelíd szerelem hamvadó szikrája
S bús melancholiám szomorgó nótája.

Vitkovics Mihályhoz

Midőn mosolygó bölcsességedet
Belém enyelgi szép epistolád,
Melyet barátunk, Horvát érdemelt,
Melyben Horáccal fested a mezőt
S annak szelíden bájoló nyugalját,
Vigabban érzek s boldogabb vagyok.
Szébbnek találom pusztá lakhelyem,
Kertem virági szebben illatoznak,
Szebben nevetnek szőlőm fürtjei,
És kazlaimnak árnya hívesebb.

Igen, de minthogy minden verselők
Homér atyánktól fogva ekkorig
Falut dicsértek, engedd meg nekem,
Hogy én Budáról s Pestről énekeljek.

Midőn Budának roppant bércfokáról
Szédülve Pestnek tornyait tekintem
S a száz hajókat rengető Dunát,
A nagy Dunának tündér kertjeit
És a habokkal küzdő szép hidat,
Melyen zsidongva egy világ tolong;
Midőn körültem minden él s örül,
S újabb meg újabb érzelmre gyújt:
Itt a tanult kéz nagy remekjei,
Ott a dicső ész alkotásai
Az élet édes bájait mutatják,
S mindazt előttem testesülve látom,
Amit magamban csak képzelhetek:
Kívánhat-é még többeket szemem?

Hát amidőn majd véled s Helmecczinkkel
Virághoz együtt ballagunk karöltve,
S a bölcs öregtől új lelket veszünk!
Onnét tehozzád s nyájas asztalodhoz,
Hol a kinyílt szív s józan ész kínál,
S vidám szabadság s tréfa a szakács;
Ornnét Palinkhoz, Pécel dallosához
És mindazokhoz, kik barátaink,
S velünk egyenlőn tudnak érzeni.
Hol majd hazánknak ó s új dolgait,
Majd a világnak főbb történeteit
Száguldjuk által, és mustrára intjük
A föld királyit s büszke nagyjait;
Vagy majd Kopernik égi útjain
Vizsgáljuk e nagy Minden titkait,
És a világok systemáit oldjuk;
Majd a morálnak mély törvényein
Platónkkal újabb s szebb republikákat
Alkotva, Solont s a dicső Lykurgust
Lehozzuk embert boldogítani.

Ha azt megúnjuk, mert mindent megún
Az ember, s édes a változtatás,

Szemünk legelhet Thespis bájvilágán
S a táncolóknak szárnyas rendein,
Szívünk öröme olvadozva repdez
A zengzeteknek szép koncertjein;
S ha kell, közel van kert, szőlő, liget,
Horáccal untig ott kapálhatunk,
S nevetni fognak ott is a bohók.

Mi kell tehát több? Élni és örülni
S használni célunk, nem pedig heverni;
S a bölcs nyugalma háboríthatatlan
A pesti bálban s csörtetés között,
Mint a magányos rejtek árnyain.

Nyugodni, enni, inni és alunni
Lehet mezőn is; oh, de mint örüljek
Fákkal, füvekkel, ökrökkel sokáig?
Csupán szememnek tárgyi mindeznek.
Szívemnek ember és rokon kebel kell,
Kivel vegyítse érzeményeit;
Elmémnek elme, mely megértheti,
S melyben sugárit tükröztetheti.

Van itt is ember, mondd, de millyen ember?
Inség, gonoszság néz ki vad szeméből,
S lesujt pipádért, hogyha nem vigyázzsz,
Szemét sötétség, vállát terh sanyarja,
S utálja mindazt, aki boldogabb.
S mi szép multság látni izzadását?
Mi szép nekem még rajta szántanom,
S aszott kezéből lesni sültemet?
Nem szebb-e Pesten vígan perleni
Werbőczy hajló nyelvén, és merészen
A szent igazság mellett harcra kelni?

Barátom! a bölcs boldog mindenütt,
Az Hortobágyon, az Pesten, Budán,
Mert ő magával hordja kincseit;
De boldogabb ott mégis, hol körülte
A nyájas élet hinti kellemeit,
És szíve, lelke tárgyát lelheti,
Mint hol magába zárva él magának,
S csak álma tündérképét kergeti,
Mint egy vadonban bujdosó fakír.

Rendeltetésünk nem magányos élet
S örök komolyság és elmélkedés,
Hanem barátság és társalkodás.
S nem a világi jókat megtagadni,
De józan ésszel vélek élni tudni
A bölcseségnek titka és jele.

Maradj s perelj te Pesten, s élj vidáman
Barátid édes társaságiban,
S ne kérj az égtől többet, mint adott.
Van annyi, mennyi kell, s ha ez kevés,

Kevés lesz a föld minden kincse is.
A vízikórság szomját el nem oltja
Minden Dunáknak s tengereknek árja;
S az ép gyomornak egy pohár elég.

Ha van mit ennünk, innunk és szeretnünk,
Ha józan elménk, s testünk nem beteg,
Kivánhatunk-e s lelhetünk-e több jót,
S adhatnak-é mást a királyi kincsek? –
Így ír, így érez, így él most barátod,
Ki téged, édes Miskám, megkeres
Az új Zephyrrel s első fülmilével,
S veled csevegni és nevetni fog.

Csokonai Vitéz Mihály

Az estve

A napnak hanyatlik tündöklő hintaja,
 Nyitva várja a szép enyészet ajtaja.
 Haldokló sűgári halavánná lesznek,
 Pirúlt horizonunk alatt elenyésznek.
 Az aranyos felhők tetején lefestve
 Mosolyog a híves szárnyon járó estve;
 Melynek új balzsammal biztató harmatja
 Cseppecskéit a nyílt rózsákba hullatja.
 A madarkák meghűlt fészkeknek szélein
 Szunnyadnak búcsúzó nótájok rendjein.
 A kis filemile míg magát kisírta,
 Szomorún hangicsált fészken a pacsirta.
 A vadak, farkasok ülnek szenderedve,
 Barlangjában belől bömböl a mord medve. –
 Ah, ti csendes szellők fúvallati, jertek,
 Jertek füleimbe, ti édes koncertek;
 Mártsátok örömbé szomorú lelkemet;
 A ti nyájasságtok minden bút eltemet.
 Lengjete, óh kellő zefirek, lengjete,
 Lankadt kebelembe életet öntsetek!
 Mit érzek?...míg szólok, egy kis nyájas szellet
 Rám gyengén mennyei illatot lehellett.
 Suhogó szárnyával a fák árnyékinál
 Egy fűszerszámozott théatromot csinál,
 Melybe a gráciák örömmel repülnek,
 A gyönyörűségnek lágy karjain ülnek;
 Hol a csendes berek barna rajzolatja
 Magát a hold rezgő fényénél ingatja.
 Egyszóval, e vidám melancholiának
 Kies szállásai öröme nyílnak.

Késsél még, setét éj, komor óráiddal,
 Ne fedd bé kedvemet hideg szárnyaiddal:
 Úgyis e világba semmi részem nincsen,
 Mely bágyadt lelkemre megnyugovást hintsen;
 Mikor a világnak lármáját sokallom,
 Kevélynek, fösvénynek csörtetését hallom,
 Mikor az emberek körültem zsibongnak,
 S kényektől részegen egymásra tolongnak.

Bódult emberi nem, hát szabad létedre
 Mért vertél zárbékót tulajdon kezedre?
 Tiéd volt ez a föld, tiéd volt egészen,
 Melyből most a kevély s fösvény dézmát vészen.
 Mért szabtál hát határt önfiad között;
 Ládd-é már egymástól mind megkülönözött.
 Az *enyim*, a *tied* mennyi lármát szüle,
 Miolta a *miénk* nevezet elüle.

Hajdan a termő föld, míg birtokká nem vált,
 Per és lárma nélkül annyi embert táplált,
 S többet: mert még akkor a had és veszettség
 Mérgétől nem veszett annyi sok nemzetség.
 Nem volt még koldúsa akkor a törvénynek,
 Nem született senki gazdagnak, szegénynek.
 Az igazságtévő határkő és halom,
 A másét bántani nem hagyó tilalom
 Nem adott még okot annyi sok lármára,
 Mert az elégség volt mindennek határa.
 Nem állott volt még ki a kevély uraság,
 Hogy törvényt hallgasson tőle a szolgaság;
 S rozskenyérhéjből is karácsonyja legyen,
 Hogy az úr tortátát s pástétomot egyen.
 Nem bírt még a király húsz, harminc milliót,
 Nem csikart ki tőlük dézmát és porciót,
 Melyből boldogokká tudja őket tenni,
 Azaz tonkin fészket legyen miből venni.
 Nem bújt el a fősvény több embertársától,
 Hogy ment legyen pénze a haramiától,
 Akit tán tolvajjá a tolvaj világ tett,
 Mert gonosz erkölccsel senki sem született.
 Nem is csuda, mert már a rétek árkolva,
 És a mezők körül vagynak barázdolva;
 Az erdők tilalmas korlát közt állanak,
 Hogy benne az urak vadjai lakjanak;
 A vizek a szegény emberekre nézve
 Tőlök munkált fákkal el vagynak pécézve.
 Te vagy még egyedül, óh arany holdvilág,
 Melyet árendába nem ad még a világ.
 Te vagy még, éltető levegő! amelyen
 Indzenéri duktus nem járt semmi helyen.
 Téged még, óh legszebb hangú szimfónia,
 Ingyen is hallgathat minden emberfia:
 S titeket, óh édes erdei hangzások,
 Hallhatnak a szegény pásztorok s munkások:
 Mikor a mesterség gyáva hangjainál
 A kényes nagyvilág fárasztó bált csinál.
 Óh, áldott természet! óh csak te vagy nékem
 Az a tetőled nyert birtokom s vidékem,
 Melynek én örökös földesura lettem,
 Mihelyt teáltalad embernek születtem.

1794

Konstancinápoly

Amint a Bosporus Európát mossa,
 Másfelől Ázsia partjait csapdossa,
 Itt büszke hajjai dicsekedve folynak
 Kevély fala alatt Konstancinápolynak,
 E másik Rómának pompás düledéki

Borzasztó árnyékot bocsátanak néki.
De jöszte be, Múzsám, a városba velem,
Téged nem rettenthet itt semmi félelem.
Mennyi kincs, óh Múzsám! mely sok gyöngy s patyolat,
Mennyi nép, melyet visz csak egy parancsolat!
A tágas utcákon sok veres selyembe
Öltözött törökök találkoznak szembe.
Kevélyen ugratják az arabs paripát,
Szíván ázsiai dohánnal tölt pipát.
Csillámló kardjoknak gazdag briliántja
Az olcsó aranyat megvetéssel szántja.
Itt néz ki egy dáma, de irigy fátyola
Minden szépségeket tőlünk béburkola.
Jer, Múzsám, láthatsz még sok száz szebbet szembe,
Hogyha bémégy ama firhangos hárembe.
Ez olyan magazin, vagy inkább kalitka,
Amelyben csirippol a császárnak titka.
Oly templomsekrestye, melyben a zultánnak
Erőt, egészséget sok hívek kívánnak.
És ha érkezése hallatik Szelimnek,
Sok száz előkontyú turbékol egy hímnek.
Mikor excerpálni akar únalmába,
Bémegy e dáma-bibliothékába,
Hol sok ázsiai pergamen membrána
Író pennájának megnyílni kívánna.
De kisiess, Múzsám, mert majd a császárnak
Dactilust éneklő múzsáihoz zárnak.
A szemfűl heréltek utánad zúdulnak,
Jer más oldalára a fénylő Stambulnak.
A roppant templomok, nézd, miként kérkednek
Nevével a benne lakó Muhamednek!
Amelyekbe sok szent bögéseket halla
Az ezekben igen gyönyörködő Alla,
Ki örül, hogy nevét a felhőkre hánnya
Zöld selyem turbánban fénylő muzulmánja,
S könyörülvén hozzá esdeklő táborán,
Szentebb lesz az ilyet ígérő Alkorán.
Ti is itt állotok, kőszálnyi mecsetek,
Melyek a fellegek közé rejteztetek!
Hegyes tetőtöknek aranyozott holdja
Fényével az égi holdak számát toldja.
Óh, e népre, óh mely sűrű felhőt vona
A szentség színével bémázolt babona!
Denevér babona! bagoly vakbuzgóság!
Meddig lesz körmöd közt a Mindenhatóság?
Míg ülsz a királyok koronáján, kincsén?
A vitézek kardján s a népek bilincsén?
Míg az emberi nem hajdan a természet
Együgyű keblében nyugva heverészett,
Nem emelted még fel kiáltásod szavát,

Hogy keresd a vak éj fiainak javát.
Boldog volt a világ s e hiú szó: Szentség,
Nem volt a legszörnyűbb gonoszokra mentség.
Állott a Természet örök építménye,
Élt az emberiség legszentebb törvénye.
De mióta ennek sok romlást szenvedett
Oldalába raktad, bal madár! fészkedet:
Azólta számodra rakja a lenyomott
Értelem azt a sok felséges templomot.
Azólta adja ki a kenyért házából,
Kikapván éhhez holt kicsinyje szájából
A szent névre vágyó, balgatag anya is,
Hogy tudjon mit rágni dervised foga is.
Sok bolond kiadja utolsó fillérét,
Leteszi a mennynek árendáját s bérét,
Hogy mikor az óltárt építik számodra,
Kecskeszörtl vihessen ő is óltárodra.
Nappali altodban látsz ezer álmokat
S éjjel a népek közt húholod azokat.
Jőjj ki a nappali fényre, hadd láthassunk,
S mennyei képedet látván, imádhassunk.
Te a vak homályban rakod a templomot
És onnan ígéred a paradicsomot,
S csak bétolongjanak hozzád a moséba,
Az észet és a virtust hagyod csak kardéba.
Hát már hogy valaki bőjtölget pénteken,
Hogy étlen s mezítláb jár a szent helyeken,
Olyan nagy érdem-é egy-két liturgia,
Hogy az ember azzal lehet Isten fia?
S hogy paradicsomba és mennybe részt vegyen,
Szükség, hogy skeleton és zarándok legyen?
Külömben nem lehet idvezült törökké,
Ámbár emberséges ember volt örökké.
Egy paradicsomot magának így tetet
Minden nemzet s abból kizár más nemzetet.
Természet! emeld fel örök törvényedet,
S mindenek hallgatni fogják beszédedet.
E kézzel fogható setéség eltűnik,
Az éjnek madara húholni megszűnik.
Egy jóltévő világ a mennyből kiderül,
S a sok kigondolt menny mind homályba merül.
Ah, ti máris abból fakadt indulatok!
Nyelvemre harsogóbb hangokat ontsatok.
Emelkedj fel, lelkem! - előre képzelem,
Mint kiált fel szóval egyet az értelem,
S azonnal a setét kárpitok ropognak:
A szívről az avúlt kérgék lepattognak;
Tárházát az áldott emberiség nyitja,
Édes fiainak sebeit gyógyítja;
A szeretet lelke a földet bételi,

S az ember az embert ismét megöleli.
Eloszlanak a szent s a panaszos hangok,
Boldogító ércce válnak a harangok.
Azzal sok száz embertáron segítenek,
Amin most egy cifra tornyot építenek.
Siess, késő század! jövel, óh boldog kor!
Én ugyan lelketlen por leszek már akkor,
De jöttödre vígan zengem énekemet:
Vajha te csak egyszer említnél engemet
Úgy e bagoly világ ám rémítne tőle,
Nemes utálással halnék ki belőle.

1794

A boldogság

Most jázminos lugasban
E nyári hűvös estén
Lillámmal ülök együtt;
Lillám velem danolgat,
És csókolódva tréfál,
Míg barna szép hajával
Zephyr susogva játszik.
Itt egy üveg borocskát
A zöld gyepágyra tettem,
És gyenge rózsaszállal
Száját be is csináltam.
Amott Anacreonnak
Kellő danái vannak
Kaskámba friss eperrel.

Egy öszveséggel illy sok
Gyönyörűt, becsést ki látott?
S ki boldogabb Vitéznél?

Tartózkodó kérelem

A hatalmas szerelemnek
Megemésztő tüze bánt.
Te lehetsz írja sebemnek,
Gyönyörű kis tulipánt!

Szemeid szép ragyogása
Eleven hajnali tűz,
Ajakid harmatozása
Sok ezer gondot elűz.

Teljesítsd angyali szókkal,
Szeretőd amire kért:
Ezer ambrózia csókkal
Fizetek válaszodért.

Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz

Drága kincsem, galambocskám,
Csikóbőrös kulacsockám!
Érted halok, érted élek,
Száz leányért nem cseréllek.

Megvidító orcáskádat,
Csókra termett kerek szádat,
Ha a számhoz szoríthatom,
Zsuzsiét nem csókolgatom.

Oh hogy kótog a kebeled,
Mellyben szívemet viseled!
Oh milyen szép az ajakad,
S arany láncra méltó nyakad!

Karcsú derekadon a váll
Halháj nélkül is szépen áll;
Nem úgy ám, mint a Mancié,
Vagy a majd megmondám kié.

Szép a hajad szép szála is,
Ha kis csikó hordozta is,
Nem akasztott ember haja,
Mint a Trézi rőt vuklia.

Édes a te danolásod,
Jérce forma kotyogásod:
Kittykottyod innepi ének
Bús szívemnek, szegénykének.

Ha bánatim közlöm véled,
Egy szódra lelkem megéled;
Ha jó kedvem csucsorodik,
Általad megszaporodik.

Mikor hideg szelek vagynak,
Elveszed mérgét a fagynak;
És mikor a hév nyár lankaszt,
Nékem te megfrissíted azt.

Oh ha téged nem láthatlak,
Beh óhajtlak, be siratlak!
S ha képed kezembe akad,
Szemből örömkönny fakad.

Téged hordozlak útamban,
Téged öllelek ágyamban;
És valahányszor felkelek,
Szerelmedről énekelek.

Együtt be sokszor feküdtünk,
Bár soha meg nem esküdtünk!
Az éjjel is, csak megintsem,
Együtt hálunk úgy-é kincsem?

Oh ha szívünk szerelmének
Kis zálogi születnének,
S ott ülnének hosszú sorral
A kuckóban tele borral! -
Bárcsak a feleségemmel
Téged cserélhetnék fel,
Hogy fiakat, leányokat
Szülnél, apró kulacsokat:

Zsanám meg kulaccsá válna,
Borral mindég színig állna.
Az ő bőre úgyis csikó,
Belé férne négy-öt akó. -

De jaj, engem ide tova
Elvisz a Szent Mihály lova,
Szerelmed megemészt végre,
És te maradsz özvegységre.

Keserves sors! adjatok bort!
Lakjuk el előre a tort;
Ami menne más kutyába,
Jobb megy a magunk torkába.

Akadtam még egy bankóra,
Kit szántam szemborítóra:
De vakságtól ki már nem fél,
Minek annak a szemfedél?

Kincsem, violám, rubintom!
Itt az utolsó forintom:
Érted adom ezt is, tubám!
Csak szádhoz érhessen a szám.

Oh csókollak, oh öllelek!
Míg moccanok, míg lehellek:
Tested tegyék holttestemhez,
És ez írást a fejemhez:

"Utas, köszönj rám egy pint bort:
Itt látsz nyugodni egy jámbort,
Kedves élete-párjával,
Csikóbőrös kulacscsával!"

A reményhez

Földiekkel játszó
Égi tünemény,
Istenségnek látszó
Csalfa, vak Remény!
Kit teremt magának
A boldogtalan,
S mint védangyalának,
Bókol úntalan.
Síma száddal mit kecsegtetsz?
Mért nevensz felém?
Kétes kedvet mért csepegtetsz
Még most is belém?
Csak maradj magadnak!
Biztatóm valál;
Hittem szép szavadnak:
Mégis megcsalál.

Kertem nárcisokkal
Végig ültetéd;
Csörgő patakokkal
Fáim éltetéd;
Rám ezer virággal
Szórtad a tavaszt
S égi boldogsággal
Fűszerezted azt.
Gondolatim minden reggel,
Mint a fürge méh,
Repkedtek a friss meleggel
Rózsáim felé.
Egy híjját esmértem
Örömmnek még:
Lilla szívét kértem;
S megadá az ég.

Jaj, de friss rózsáim
Elhervadtanak;
Forrásim, zöld fáim
Kiszáradtanak;
Tavaszmom, vígságom
Téli búra vált;
Régi jó világom
Méltatlanra szállt.
Óh! csak Lillát hagytad volna
Csak magát nekem:
Most panaszra nem hajolna
Gyászos énekem.
Karja közt a búkat
Elfelejténém,
S a gyöngykoszorúkat
Nem irigyleném.

Hagyj el, óh Reménység!
Hagyj el engemet;
Mert ez a keménység
Úgyis eltemet.
Érzem: e kétségbe
Volt erőm elhagy,
Fáradt lelkem égbe,
Testem földbe vágy.
Nékem már a rét hímetlen,
A mező kisült,
A zengő liget kietlen,
A nap éjre dült.
Bájos lágy trillák!
Tarka képzetek!
Kedv! Remények! Lillák!
Isten véletek!

A magánossághoz

Áldott Magánosság, jövel! ragadj el
Álmodba most is engemet;
Ha mások elhagyanak is, ne hagyj el,
Ringasd öledbe lelkemet!
Öröm nekem, hogy lakhelyedbe szálltam;
Hogy itt Kisasszondon reád találtam.
E helybe andalogni jó,
E hely poétának való.

Itt a magános völgybe és cserében
Megfrisselő árnyék fedez,
A csonka gyertyányok mohos tövében
A tiszta forrás cseregded.
Két hegy között a tónak és pataknak
Nimfái kákasátorokba laknak;
S csak akkor úsznak ők elő,
Ha erre bölcs s poéta jó.

A lenge hold halkal világosítja
A szőke bikkfák oldalát,
Estvéli hús álommal elborítja
A csendes éjnek angyalát.
Szelíd Magánosság! az ily helyekbe
Gyönyörködöl s mulatsz te; ah, ezekbe
Gyakran vezess be engemet,
Nyugtatni lankadt lelkemet.

Te a királyok udvarát kerülöd,
Kerülöd a kastélyokat;
S ha bévétődsz is, zsibbadozva szülőd
Ott a fogyasztó gondokat.

A félelem s bú a vad únalommal –
Csatáznak ott a tiszta nyugalommal.
A nagy világ jótétedet
Nem tudja s útal tégedet.

Ohajtoz a fösvény, de gyötrellemmel
Goromba lelkét bünteted;
A nagyravágyót kérkedő hiszemmel
A lárma közzé kergeted.
Futsz a csatázó trombiták szavától,
Futsz a zsibongó városok falától:
Honnyod csupán az érező
Szív és szelíd falu s mező.

Mentsvára a magán szomorkodónak
Csak a te szent erődbe van,
Hol biztatásit titkos égi szónak
Hallhatja a boldogtalan.
Te azt, ki megvetette a világot,
Vagy akinek már ez nyakára hágott,
Kiséred és apolgotod;
Magát magával biztatod.

Te szülőd a virtust, csupán te tetted
Naggyá az olyan bölcseket,
Kiknek határtalanra terjegetted
Testekbe kisdéd lelkeket.
Tebenned úgy csap a poéta széjjel,
Mint a sebes villám setétes éjjel;
Midőn teremt új dolgokat
S a semmiből világokat.

Óh, kedves istenasszony! én is érted
Gyakorta mint sohajtozom,
Mert szívemet baráti módra érted,
Midőn veled gondolkozom.
Ártatlanúl kecsegtetel magadba,
Hív vagy, nem úgy, mint a mai
Színes világ barátai.

Lám, mely zavart lármák között forognak
A büszke lelkek napjai,
Kőről kövekre görgenek, zajognak,
Mint Rajna bukkanásai. –
De ránk mikor szent fátyolid vonúlnak,
Mint éji harmat, napjaink lehúlnak,
Tisztán, magába, csendesen:
Élünk, kimúlunk édesen.

Sőt akkor is, mikor szemem világán

Vak kárpitot sző a halál:
Ott a magánosság setét világán
Béhúllt szemem reád talál.
Síromba csak te fogsz alá követni,
A nemtudás kietlenén vezetni:
Te lészel, ah! a sírhalom
Völgyén is őrzőangyalom.

Áldott Magánosság! öledbe ejtem
Ottan utólsó könnyemet,
Végetlen álmaidba elfelejtem
Világi szenvedésemet.
Áldott Magánosság! te légy barátom,
Mikor csak a sír lesz örök sajátom.
De ez napom mikor jön el?
Áldott Magánosság, jövel!

A tihanyi ekhóhoz

Óh, Tihannak rijjadó leánya!
Szállj ki szent hegyed közül.
Ím, kit a sors eddig annyit hánya,
Partod ellenébe ül.
Itt a halvány holdnak fényén
Jajgat és sír elpusztúlt reményén
Egy magános árva szív.
Egy magános árva szív.

Míg azok, kik bút, bajt nem szenvednek
A boldogság karjain,
Vígadoznak a kies Fürednek
Kútfején és partjain;
Addig én itt sírva sírok.
És te, Nimfa! amit én nem bírok,
Verd ki zengő bérceден.
Verd ki zengő bérceден.

Zordon erők, durva bércek, szírtok!
Harsogjátok jajjaim!
Tik talám több érzéssel bírtok,
Mintsem embertársaim,
Kik keblekből számkivetnek
És magok közt csúfra emlegetnek
Egy szegény boldogtalant.
Egy szegény boldogtalant.

Akik hajdan jó barátim voltak
Még felköltek ellenem,
Üldözőim pártjához hajoltak:
Óh! miket kell érzennem,
Amidőn már ők is végre

Úgy rohannak rám, mint ellenségre,
Bár hozzájok hív valék.
Bár hozzájok hív valék.

Nincsen, aki lelkem vigasztalja,
Oly barátim nincsenek;
Vállat rándít, aki sorsom hallja;
Már elhagytak mindenek.
Nincsen szív az emberekbe:
Hadd öntsem ki hát vaskebletekbe
Szívem bús panaszait.
Szívem bús panaszait.

Lilla is, ki bennem a reménynek
Még egy élesztője volt,
Jaj, Lillám is a tiran törvénynek
S a szokásnak meghódolt.
Hogy vagy most te, áldott lélek?
Én ugyan már elhagyatva élek
A tenger kínok között.
A tenger kínok között.

Óh, van-é még egy érési szállás,
Régi barlang, szent fedél,
Melyben egy bölcs csendes nyugtot, hálást
E setét hegyekben lél?
Hol csak egy kő lenne párna,
Hol sem ember, sem madár nem járna,
Mely megháborítana.
Mely megháborítana.

Abban, gondolom, hogy semmi jussal
Ellenkezni nem fogok,
Hogyha én egy megvetett virtussal
Itt egy kőben helyt fogok,
S e szigetnek egy szögében,
Mint egy Russzó Ermenonvillében,
Ember és polgár leszek.
Ember és polgár leszek.

Itt tanulom rejtek érdememmel
Ébresztgetni lelkemet.
A természet majd az értrelemmel
Bölcsőbbé tesz engemet.
Távol itt, egy más világban,
Egy nem esmért szent magánosságban
Könnyezem le napjaim.
Könnyezem le napjaim.

Itt halok meg. E setét erdőben

A szomszéd pár eltemet.
Majd talám a boldogabb időben
Fellelik sírhelyemet:
S amely fának sátorában
Áll együgyű sírhalmom magában,
Szent lesz tisztelt hamvamért.
Szent lesz tisztelt hamvamért.

A lábról*Filozófiai töredék**A témám: a láb.**Nem adom alább!*

Mindennek van lába, vagyis valami, amin áll.
 De a lábnak nincs lába, csakis rajta állnak.
 És ha történetesen lába kelne a lábnak,
 vagyis eltűnne a láb, amin minden áll:
 nos, a dolgok jórészt akkor is megállnak,
 és amin állnak, hovatovább az nevezetne lábnak.
 Kérdés mármost, hogy a lábra kelt láb viszont min áll?
 Feltehetően van valami (nevezzük talán lábnak),
 amin áll az a láb, amin mások immár nem állnak;
 kétséges azonban, hogy e láb lábsága ekkor miben áll - -

Székek a Duna fölött

Az a két szék a maga módján
 nem is volt csúnya. Kár, hogy a rugó
 kiállt belőlük, és hogy a kárpit
 olyan reménytelenül koszos volt.
 De székeknek székek, sőt. Abba a lakásba?
 Vittük tehát, jobbra a fejünkön,
 az Orlay utcából az egykori
 Ferenc József, ma Szabadság hídon át
 a Ráday utca 2-be, ahol P. lakott
 az idő tájt (nyomait lírája őrzi).

Egy szék is, hát még kettő, alkalmas
 lehet sok mindenre. "Két költő a hídon,
 fejükön székekkel" - elképzeltető egy
 kép ezzel a címmel. Remélem, tárgyilagos
 kép volna, nem valamiféle
 átszellemítés. Az a két szék,
 fontos, hogy ezt megértsük, semmiképp sem
 glória a fejünkön. A híd közepe táján
 - de nem azért, hogy bármit is bizonyítsunk -
 leültünk rájuk. Különösen az egyik-
 ből állt ki a rugó, nem tudom, melyikünknek
 jutott az. Mindegy, aligha lehetne erre
 a későbbieket visszavezetni. Kellemes
 nyári este volt. Rágyújtottunk,
 élveztük a lakályosságunk ezt a,
 mondhatni, szokatlan formáját.

A székek aztán

egy darabig szolgáltak becsületesen: ők voltak a székek P.-éknél. Hanem az ember jobbra vágyik, mint ami van: a székeket beadták egy kárpitoshoz. A lakást is elcserélték, az elsőt kényszerből, a másodikat, mert nem szerették. Manapság ritkábban jövünk össze náluk. Sok minden közrejátsszik. G. elhagyta A.-t (P. feleségét), aztán M. (B. felesége) szakított velem, majd G.-től elvált a másik M. (G. felesége) és hozzám jött (közben B.-ék is különváltak), P. öngyilkos lett és azóta félig-meddig szanatóriumban lakik, nem beszélve a világhelyzet változásairól, és különben is: nincs hova leülni.

Egy születésnap örvén

Szántó Piroskának

Amit mi ott műveltünk nálatok!
Ha meggondolom, fogadott gyerekektől
is képtelenség - például mikor
hatvankettő (vagy hatvanhárom?) december
hatodikán, a születésnapodon
hágott tébolyodott tetőfokára
heveny szerelmi háromszögelésünk,
konyak és vodka örvényeiben.
A cselekmény a régi pesti lakás
valamennyi zegzugára kiterjedt.
"Kinn találod a szekrényben", mondtad M.-nek
egyszer, mikor a keresésemre indult.
Na és a konyha, ahova "segíteni"
felváltva vágattunk ki hozzád:
hogyan a készülő szendvicsek fölött
mit zokogott el válladon a másik, tetézve V. Öcsivel, aki krónikus nőhiánya
keservét fojtotta alkoholba,
miközben odabent Z. a nyakkendőkötés
új, olasz fortélyára okította
házigazdánkat s szellemi atyánkat
- felejthetetlen pantomim: a mester
mint ügybuzgó tanítvány; de nekem
a legkedvesebb képem róla az,
ahogy jóságosan szemérmes, együttérző
elnézéssel átcsörtetett a hallon
egymásba gabalyodott párosunk
mellett, mikor először, de korántsem
utoljára (például a szekrényben is)
egymásra találtunk. B. gentleman mód
végig nem látszott észrevenni semmit.
Én egyébként többszörös mámoromban

neki is örültem, a barátságunk
megújulásának, az Eliot-kvartettek
friss fordítása fölött fejünket
összedugva. "Ezek jobban szeretik egymást,
mint engem", panaszkolt neked M.
és később a fürdőszobában nekem is.
Volt aztán még a "Musztafa"-zenére
előadott táncművészi mutatvány,
V. Öcsi orrvérzése (orrba rúgtam),
Z. Kabost utánozta nagy tökéllyel –
de közben végig az egész lakáson
lelkiéletünk lidércfényei
lobogtak, s te ide-oda cikáztál
mint békeangyal, vagy mondjam-e inkább,
hogy terelgettél, kotlós a csibéit,
akik azóta, idestova húsz év
alatt savanyú fel-se-nőttekké
fajzottunk el - ugye, hogy képtelenség?

Horác

Jó bizony, jó az, ha meleg szobád van,
most, hogy az idő ilyen őszbe fordult.
Csak egy kattintás, s duruzsol vidáman
a gázkonvektor.

Holnap aztán majd! De ki nem szarik rá?
Most a most van csak, az üveg kitart még.
Isten éltesen, ez a vodka nem rossz,
Flaccus, öreg csont!
Addig is

Elégedjünk meg mára ennyivel
hiszen közel
hiszen közel az éjfélnapra nap
s egy beíratlan pirkadat
mikor majd rátérek a helyes útra
amely a csúcsra

most ennyivel de mennyivel
fölem miféle csillagaival
miféle mennyivel

Villanella

A szélirány szerinted kedvező?
A szélirány nem érdekes szerintem.
Zsugorodik a zsugori idő.

Úgy képzeled, van benned még erő?
Legalábbis jó lenne benne hinnem.
A szélirány szerintem kedvező.

Ha majd idézik, tudják még: ez ő?
Fordul olyan bizonytalanra minden.
Zsugorodik a zsugori idő.

A huzattól, szemed hogy nedvező?
Ajtón, ablakon átfúj, zúgva kinn, benn
a szél. Irány? Szerinte kedvező.

S ha nem lesz többé hosszú ó meg ő?
Előbb-utóbb amúgy se, még rövid sem!
Zsugorodik a zsugori idő.

Kívül tágasabb. Belül csak a bő!
De merre mégis? Se gatyám, se ingem.
A szélirány szerinted kedvező?
Zsugorodik a zsugori idő.

Egy közös dal emléke

Avar kápolna dombtető
Széljárta melankólia
Hogy múlt legyen a múlt idő
Először el kell múlnia

Hogy rátaláljon ez vagy az
Kivárni mint a múmia
Még négy-öt hónap és tavasz --

*

Négy-öt ha év is az se sok
De nem vagy ott de nem vagyok
Mi ketten csak ma és csak itt
Ez a nagy fény még megvakít

Szerencse hogy a nap lemegy
A vízen ott sötétlik egy --
Már nem Sehol se
Már soha
Széljárta melankólia

Időn kívül

Nyáron talán egy kert adódik.
Felfüggesztve az elkerülhetetlen.
Egyedül ébredek: de jó itt!

Csak mért is nem lehettek mind a ketten?

Régi holmi

A régi holmim ott maradt a házban.
De megvan-e még az az emelet?
Hogy én ott mennyit óvtam és vigyáztam,
amim maradt: a legszebb teemet!
Amim maradt belőled - mibelőlünk,
se közelebb hozzánk, messzebb se tőlünk.

A régi holmi ott maradt a házban,
ezt álmodom, és el is indulok.
Helyén talán csak holdsütötte váz van.
Éjfélt mutatnak épp a mutatók.
Az emelet megvan, de nincs bejárat.
Olyan halotti - lakják ezt a házat?

A régi holmi! Csak egy macska jár ott.
Az erkély felől van a bemenet.
A múlt a mostra mélán visszakárog.
Az asztalon egy Jékely-kötet.
A hó csikorgott, és a buszra várva
szívünket lestük: támadt benne lárma.

Legszebb telem. Két markod összetetted:
hullana bár ekkora hópehely!
De hát én holmi fennkölt képzeteknek
a rabja voltam: nincs számomra hely,
téged szeret a legjobbik barátom.
Az ajtó itt be van falazva, látom.

Becsület forgott fenn. Hazudni, csalni?!
De elfogynak a kijátszott aduk.
Sicc, macska! Ott az erkély. Elinal - ni,
itt van megint. Küszöb alatt a lyuk.
Persze hogy aztán ráfanyalodunk csak,
s már úgy vagyunk, mint törzshelyén a kuncsaft.

De hült hamut mi haszna felkotorni?
Talán parázslík benne még titok?
Mi szél hozott ide? És hogy jutok ki?
A macska módján sajnos nem tudok.
Az éjszaka előbb-utóbb elolvad.
Majd jönnek értem? És ki jön? Te hol vagy?

A régi holmim itt maradt a házban.
Olyan egyszerű. Minden a helyén.
Talán csak a tükör miatt csináltam.
Ki is vagyok? Egy biztos: itt ez én.

S neked nem kell se jönnöd már, se menned,
amíg az éj tömbjei töredeznek.

Rosszkedvem tele

Az idő el van telve önmagával,
nem látom át, hogy férhetnék bele.
Az ilyen eszmék futtatása rám vall.
Nem akar múlni rosszkedvem tele.
Tövíg égnek, Fülöp király, a gyertyák.
A nap halad, az éjjel is halad.
A menetrendet aránylag betartják.
Én elmászkálnék, mint a bogarak.
Ha pedig az úgynevezett valóság,
ez a gyanús küllemű idegen
ide tolja a képét, "Hogy a kórság!"
vágom hozzá, "Most mit jön itt nekem?"
Mint igazgató a főkönyvelőhöz,
ha kellemetlen aktákat előhoz.

De te éltél

(Vas István halálára)

Hogy tudjak, alig élő, kikötni a halállal?
Mi az, amit helyettem a szó magára vállal?
Mihez van fénye, kénye, ereje, hite, mersze?
Hogy hőkölvé feladná állásait a semmi?
Lehet a nyelvet kárhóztatni persze,
lehet elmenni a végsőkig is a nincsből,
facsarni a formát, hogy oda átnyüszi.
De kit érdekel ilyenkor a költészet?
Hiszen nem tudunk feltámasztani téged.
Igaz, tudtuk, hogy ennek meg kell lenni.

Mondjak valamit, mondod, ugye, ha már beszélek?
Ne ilyen téblábolva, fészengve, ahogy élek,
kapaszkodva a félig sem beváltba,
hitetlen hitbe, hogy hátha, hátha, hátha.
De azt már soha nem tudom jóvátenni,
hogy nem lettem az, amit bennem reméltél.
A fiad voltam, vagy lehettem volna,
de elherdáltam mind, amit tőled kaptam,
s amit még adtál volna, el sem fogadtam.

Forog a vers, forog, üres motolla.

Ahogy orrunk előtt egy zár bekattan,
úgy múlik át egy új napba az éjféli,
már nélküled valóba. De te éltél.

A XIX. sz. második felének költészete

Charles Baudelaire

Egy dög

Meséld el, lelkem, a szép nyárhajnali látványt,
 melybe ma szemünk ütközött:
 az ösvényforduló kavicsos homokágyán
 váratlan egy iszonyú dög

nyitotta, lábait cédán magasba lökve,
 míg izzadt méreg járta át,
 elénk, gúnyosan és semmivel sem törődve,
 kipárolgással telt hasát.

A nap sugarai tán azért tündököltek
 úgy e sülő szemét fölött,
 hogy atomjaiban adják vissza a Földnek
 azt, amit az egybekötött.

S e gögös vázra mint nyiladozó virágra
 nézett alá az ég szeme;
 a búz ereje az egész rétet bejárta,
 azt hitted, elájulsz bele.

A mocskos has körül legyek dongtak, s belőle
 folyadékként és vastagon,
 fekete légiók, pondrók jöttek, s nyüzsgöve
 másztak az élő rongyokon.

S mindez áradt, apadt, mint a hullám, s repesve
 s gyöngyözve néha felszökellt;
 a test bizonytalan dagadva-lélegezve
 sokszorozott életre kelt.

S e világ muzsikált, halkán zizegve, lágyan,
 mint futó szél a tó vizén,
 vagy mint a mag, melyet a gabonaszitában
 ütemre forgat a legény.

A széteső alak már-már nem volt, csak álom,
 kusza vonalak tömege,
 vázlat, melyet csak úgy fejez be majd a vásznon
 a művész emlékezete.

Egy elijedt kutya a szirt mögé lapúlva
 nézett bennünket dühösen,
 sóváran lesve a percet, amikor újra
 lakmározhat a tetemen.

- És hiába, ilyen mocsok leszel, te drága,
ilyen ragály és borzalom,
szemeim csillaga, életem napvilága,
te, lázam, üdvöm, angyalom!

Igen! ilyen leszel, te, nők között királynő,
az utolsó szentség után,
csontod penész eszi, húsból vadvirág nő
s kövér gyom burjánzik buján.

De mondd meg, édes, a féregnek, hogy e börtön
vad csókjaival megehet,
én őrzöm, isteni szép lényegükben őrzöm
elrothadt szerelmeimet!
(Szabó Lőrinc fordítása)

Kapcsolatok

Templom a természet: élő oszlopai
időnkint szavakat mormolnak összesúgva;
jelképek erdején át visz az ember útja
s a vendéget szemük barátként figyeli.

Ahogy a távoli visszhangok egyberingnak
valami titkos és mély egység tengerén,
mely mint az éjszaka, oly nagy, és mint a fény,
egymásba csendül a szín és a hang s az illat.

Vannak gyermeki húst utánzó friss szagok,
oboa-édesek, zöldek, mint a szavannák,
- s mások, győzelmesek, romlottak, gazdagok,

melyek a végtelen kapuit nyitogatják,
mint az ámbra, mosusz, tömjén és benzoé:
test s lélek mámora zeng bennük ég felé.
(Szabó Lőrinc fordítása)

Spleen

Esőhó dühös az egész városra: lomha
urnája ködöket szomszédos temetőnk
sápadt lakóira és a külvárosokra
lucskos hideget és halandóságot önt.

Sovány teste rühét kaparva, rázogatva
macskám vackot keres a padlón; odafönt
egy költő lelke sír, vén lidérc, a csatorna
mélyén és vacogó szellemhangon köszönt.

A harang sírdogál, a náthás inga kattog,
hozzá füstös hasáb hamis kontrája pattog,

mialatt egy zsiros, vén kártyapakliban

- vízkóros nénike végzetes hagyatéka! -
egymásnak szívbeli emlékeket mesél a
szép kőr-fiú meg a pik-dáma komoran.
(Szabó Lőrinc fordítása)

Paul Verlaine

Őszi chanson

Ősz húrja zsong,
Jajong, busong
A tájon,
S ont monoton
Bút konokon
És fájón.

S én csüggeteg,
Halvány beteg,
Míg éjféli
Kong, csak sírok,
S elém a sok
Tűnt kéj kél.

Óh, múlni már,
Ősz! hullni már
Eresszél!
Mint holt avart,
Mit felkavart
A rossz szél...
(Tóth Árpád fordítása)

Költészettan

Zenét minékünk, csak zenét,
ezért a versed lebegőben
ragadd meg a lágy levegőben,
amint cikázik szerteszt.

Ha szókat írsz, csak légy hanyag,
és megvetőn dobd a zenének,
mert édes a tétova ének,
s a kétes olvadó anyag.

Fátylak mögött tüzes szemek
és déli, reszkető verőfény,
s a langyos őszi ég merő fény,
kék csillagok tündöklenek.

Mert csak te kellesz, Árnyalat,
és semmi Szín, koldusi ékül,

ó, fuvola s kürt összebékül,
e síma álomszárny alatt.

A gyilkos Csattanó gaz úr,
baj lenne ha versedbe hagynád,
az ötletet, e durva hagymát,
melytől könnyez a szent Azúr.

Szónoklat? Törd ki a nyakát
és jó, ha izmod megfeszíted,
pórázra szoktatván a Rímet.
Mi volna, ha nem volna gát?

Ó jaj, a Rím silány kolomp,
süket gyerek, oktondi néger,
babrál olcsó játékszerével
s kongatja a szegény bolond.

Zenét minékünk, muzsikát!
Legyen a vers egy meg nem álló
lélek, mindig új vágyba szálló,
mely új egekbe ugrik át.

Egy jó kaland legyen dalom,
hajnalban az ideges szélben
mentákra üljön észrevétlen...
A többi csak irodalom.
(Kosztolányi Dezső fordítása)

Holdfény

Különös táj a lelked: nagy csapat
álarcos vendég jár táncolva benne;
lantot vernek, de köntösük alatt
a bolond szív mintha szomorú lenne.

Dalolnak, s zeng az édes, enyhe moll:
életművészet! Amor győztes üdve!
De nem hiszik, amit a száj dalol,
s a holdfény beleragyog énekükbe,

a szép s bús holdfény, csöndes zuhatag,
melyben álom száll a madárra halkán,
s vadul felsírnak a szökőkutak,
a nagy, karcsú szökőkutak a parkban.
(Szabó Lőrinc fordítása)

Kagylók

A barlangba, mely ránk hajolt,
kagylók tapadtak, s mindegyiknek
különös sajátsága volt.

Egyik piros: bíbora lüktet,
mint a lelkünk, vagy mint a vér,
mely egymás karjába röpített,

a másik bágyadt és fehér:
mint te, mikor már hűl a lázad
s dühös vagy gúnyos szememért;

ez szép füled utáztatának
lett volna jó; az pedig ott
rózsás, kövérkés nyakad, állad;

s volt egy, s az zavarba hozott.
(Szabó Lőrinc fordítása)

A sétányon

Mintha a sápadt ég és a sudár fák
mosolyognának könnyen libbenő
fehér ruhánkra, mit a levegő
verdeső, hanyag áramlása jár át.

A kis vizet borzolja könnyü szél,
s a tűnő napfény, amit haloványra
betegít a körúti hársak árnya,
hozzánk már kéklőn s haldokolva ér.

Bájos kacérok és bűvös csalárdak,
eskü alól feloldott, hú szivek,
egymással mind elragadón cseveg,
s a férfiak a nőkkel elcicáznak,

kiknek keze tud olykor nyaklevest
is adni észrevétlen, mire újabb
csók lesz a válasz, most már a kisujjnak
legalsó ízére, s mivelhogy ezt

már túl merésznek és vadnak találja,
jeges pillantás lesz a büntetés,
mire különben rácáfol egész
kegyes fintorra biggyedőn a szája.
(Somlyó György fordítása)

Hogy ragyog a tető felett

Hogy ragyog a tető felett
az ég azúrja!
Zöld lombját a tető felett
egy fa benyújtja.

Abban a darab égben egy

harang kalimpál.
A madárfüttyös, bús fa egy
kis cinkét himbál.

Óh istenem, ott, ott zszibong
a város, ott van.
Milyen egyszerűen zszibong,
milyen nyugodtan!

Hát te mit tettél, te bolond,
hogya sírva szánod?
Mivé tettet, szegény bolond,
az ifjuságod?
(Szabó Lőrinc fordítása)

Arthur Rimbaud

Kóborlásaim

Mentem, két öklöm két ronggyá rohadz zsebemben.
A köpeny vállamon már eszmévé szakadt.
Szolgáltalak, Múzsám, menvén az ég alatt,
s nem álmodott még hejh! szerelmet senki szebben!

Féltett nadrágomon nagy lyuk ékeskedett.
Kicsiny Hüvelyk Matyi, rímet pergetve léptem
s mélán. Szállásra a Nagy Medve várt az égen.
Csillaghad döngicsélt lágyan fejem felett.

Hallgattam züm-zümük, s egy árok volt az ágyam
szeptember estjein s a homlokomra lágyan
mint frissítő ital, estharmat csöppje hullt;

rímelttem s míg a fák között vad árny hajolt át,
térdemre dőltem és sebzett cipóm zsinórját
pengettem egyre csak, mint lanton méla húrt!
(Radnóti Miklós fordítása)

A magánhangzók szonettje

Szurok Á! hó É! rőt I! zöld Ű! kék O! - csak egyszer
lehessek titkotok mind elbeszélni bátor!
Á!: - bolyhos öv, mely a setét legyek faráról
csillog, ha szörnyü búzt belepnek lomha testtel!

Á! árnyak öble! É! hús párák, tiszta sátor,
halk hóvirág, királyi hermelin, jégtűs gleccser!
I! bíborok, kihányt vér, kacagógörccs a keccsel
vonagló női ajkon, ha düh rándítja s mámor!

Ű!: - az isteni tenger nyugodt, gyűrűző tánca,
nyájjal hintett fenyér csöndje, tudósok ráncsa

a békés homlokon, mit alkímia tép föl. –

Ó!: - szörnyü harsonák, mik ítéletre zengnek,
és Csönd, melyben világok és angyalok kerengnek,
Oméga! - viola sugár az Ő szeméből.
(Tóth Árpád fordítása)

Hajnal

Átkaroltam a nyári hajnalt.

A paloták ormán még semmi sem moccan. Halott volt a víz. Az árnyak tábora még nem kerekedett föl a liget útjairól. Mentem, felriasztgatva a fürge és langyos leheleteket; és a drágakövek pillantást lövelltek, és a szárnyak zajtalanul felemelkedtek.

Az első esemény az volt, hogy az ösvényen, a már friss és ólomszürke csillogással rakottan, egy virág megmondta a nevét.

Fölnevettem a felhők közt lebomló szőke vízesésre: az ezüstös csúcson megismertem az istennőt.

Akkor egyenként felemeltem a fátylakat. Hadonászva, a fasorban. A lapályon, ahol aztán elárultam jelenlétét a kakasnak is. A városban a tornyok és a kupolák között menekült; és én üldöztem őt a folyó márvánnyal kövezett partjain, koldusként futottam asszonyi lénye után.

A kaptatón, egy babérliget mellett átöleltem rengeteg fátylával; éreztem egy kicsit hatalmas testét. Aztán a hajnal is, a gyermek is elterült a fák alatt.

Mire felébredtem, dél volt.

(Illyés Gyula fordítása)

Stéphane Mallarmé

A haj láng-röppenés

A haj láng-röppenés a legvégső határba
Mindent leoldozón a vágyak nyugata
Elpihen (mondanám egy diadém halála)
Koronás homlokon mely e tűz padlata
Aranytalan se bánd hogy ez eleven felhő
A mindig benső tűz ellobbanása fenn
Eredendően az egyetlen tovább-fejlő
Az igaz vagy gúnyos szem ékköveiben
Ily gyengéd héroszi póreség megalázza
Azt aki nem mozgat ujján csillagtűzet
Semmi más csak a nő egyszerű glóriája
A villámló fejen hősi cselekedet
Hogy az általa tört mély kétely-hasadásba
Hintsen rubin-vetést mint gondviselő fáklya
(Weöres Sándor fordítása)

Sóhaj

A lelkem homlokod felé, hol álmodik,
Ó halk nővér, az ősz, vörös folttal telik,
És angyali szemed kóbor ege felé fut
Mint mélabús kertben, híven, fehér szökőkút
Játéka csillogón sóhajt a Kék fele!
– A Kék fele, mikor Október fújja be

S medencékben lesi örök ellankadását
S hagyja a holt vizen a lomb vad haldoklását
A kósza szélben mely hűvös redőt hasít,
Vonva a sárga nap hosszú sugarait.
(ford. Weöres Sándor)

Stéphan Mallarmé: Tengeri szél

Szomorú, ó a test s olvastam minden könyvet.
Futnék! Csak innen el! Érzem ,hogy künn a könnyed
tajték és ég között mily részeg a madár!
Ott fürdik szívem is; nem tartja vissza már
sem itt a régi kert, melynek szemünk a ráma,
sem- ó ti, éjszakák!- lámpám fénypusztasága
üres papiromon, melyet hőszíne véd,
sem ő, az ifjú nő, szoptatva gyermekét.
Megyek. Árbocaid ringatva jobbra-balra
emelj horgonyt, hajó, szállj szűzi, messze partra!
konok, kemény remény keserve s búja rág,
vagyom a keszkenők utolsó búcsúját!
Futó árboc, vihar csalétke!...tán enyém is
hajótörésbe jut,talán goromba szél visz
cél nélkül, úttalan, s sziget sose lát...
De hallga, halld szívem a matrózok dalát!
(Illyés Gyula fordítása)

Stéphane Mallarmé: Ez a szűzi, szilaj, ez a szép mai nap...

Ez a szűzi, szilaj, ez a szép mai nap
Törné már végre föl, mint részeg szárnyverések,
E fagyba tűnt tavat, hol áttetsző kisértet:
Dermedt röptök raja dereng a jég alatt!

Sejti a hattyu, hogy ki volt, s nincs pazarabb,
Se meddőbb próba, mint az önmentő kísérlet,
Ha nem dalolta meg az élhető vidéket,
Míg villogón a tél pusztája rászakadt.

Nyaka lerázza tán fehér agóniáját,
Mit reá mér a tér, hol tagadása átráng,
De a föld iszonyát nem, hol a tolla rab.

Fantom, kinek helyét önfénye kijelölte,
E hiú számüzés leplét magára öltve,
Gögös álmába, ím, a Hattyú belefagy.
(Tímár György fordítása)

Rainer Maria Rilke

Az áhítat könyvéből (részlet)

SAJÁT halálát add, ó, én Uram,
mindenkinek, mely kín, gond, szerelem

közt önsorsából nő ki lassudan.

MERT nem vagyunk mi, csak héj és levél.
De a gyümölcs, a lényeg és a cél:
a nagy halál, amely bennünk terem.

A lányok dalba érte kezdenek,
és bomlanak, mint lantból sarjadó fa,
felnőni érte vágnak gyermekek;
s a serdülőt a rémtől érte óvja
az asszony, mert nincs más, ki mentse meg.
Az ő kedvéért örökkévaló a
futó látvány, holott rég elveszett, -
csak e gyümölcsért formált alkotója
világot, ez lett fagy s harmat hozója,
őt fújta szél, nap rá fényeskedett.
Őbenne lelt tanyát minden melegség,
agy, szív fehér-izzóvá rajta vált - :
De szállt sok angyalod madárseregként,
s minden gyümölcsöt még zöldnek talált.
(Csorba Győző fordítása)

Őszi nap

Itt az idő. Nagy volt a nyár, Uram.
A napórákra vess árnyat, s a réten
hadd zúgjon végig már a szélroham.

Adj még egy-két déliesebb napot,
érleld teljessé utolsó gyümölcsét;
s a végső édességek hogy betöltsék,
forrald sűrűvé, testessé a bort.

Kinek most nincs, nem is lesz otthona.
Ki most magányos, soká az marad majd.
Olvas, levelet ír, várja a hajnalt
ébren, nyugtalan jár ide-oda
a fák közt, míg a szél forgó avart hajt.
(Imre Flóra fordítása)

A párdúc

(A párisi állatkertben)

Szeme a rácsok futásába veszve
úgy kimerült, hogy már semmit se lát.
Ugy érzi, mintha rács ezernyi lenne
s ezer rács mögött nem lenne világ.

Puha lépte acéllá tömörül
s a legparányibb körbe fogva jár:
az erő tánca ez egy pont körül,
melyben egy ájúlt, nagy akarat áll.

Csak néha fut fel a pupilla néma
függönye. Ekkor egy kép beszökik,
átvillan a feszült tagokon és a
szívbe ér - és ott megszűnik.
(Szabó Lőrinc fordítása)

Archaikus Apolló-torzó

Nem ismerhettük hallatlan fejét,
melyben szeme almái értek. Am a
csonka test mégis izzik, mint a lámpa,
melybe mintegy visszacsavarva ég

nézése. Különben nem hintene
melle káprázatot s a csöndes ágyék
íves mosollyal, mely remegve lágy még,
a nemző középig nem intene.

Különben csak torzult és suta kő
lenne, lecsapott vállal meredő,
nem villogna, mint tigris bőre, nyersen,

s nem törnék át mindenütt busa fények,
mint csillagot: mert nincsen helye egy sem,
mely rád ne nézne. Változtasd meg élted!
(Tóth Árpád fordítása)

Mária látogatása

Eleinte szinte játszva ment még,
hanem amint jött a kaptató,
megérezte csodálatos terhét -
s meg-megállt, elfúlva, a zsidó

hegyek között. Ámde nem a táj:
önnön telje tárult ki köréje;
ment s érezte: soha a szívébe
szállt nagyságon nem jut túlra már.

S alig várta, hogy a gyorsan érő
másik testre tehesse kezét.
Szembe tartott imbolygón a két nő,
s megillették egymás köntösét.

Szentségével telve, elmerülten
támaszkodott rokonára ő.
Ah, virág volt Jézus még a Szűzben,
de nénje ölen már lelkesülten
fölrepetett a Keresztelő.
(Rónay György fordítása)

Pietà

Így látom újra, Jézus, lábadat,
mely hajdanán egy ifju lába volt,
mit félve bontottam ki s mostam én;
hajam közt mily zavartan bujdokolt,
hószínü vad, csipkebokor tövén.

S mit nem szerettem: látom itt tested,
először e szerelmes éjszakán.
Sosem feküdtünk egymás teste mellett,
s most ámulok és virrasztok csupán.

S a két kezed, a kezed szétszakadt -:
nem, kedvesem, nem én haraptalak.
A szíved nyitva, bárki bekerül:
az én kapum lett volna egyedül.
Fáradt vagy most, s egymástól visszaretten
fájdalmas szánk, fáradt, elszikkadó szánk -
Ó, Jézus, Jézus, mikor volt az óránk?
Mily képtelen halunk meg mind a ketten.
(Nemes Nagy Ágnes fordítása)

Orpheusz, Eurüdiké, Hermész

A lelkek furcsa bányamélye volt az.
Ők hárman, mint a hallgatag ezüstérc,
sötétjét átérték. Gyökerek közt
fakadt a vér s rohant az emberekhez,
a lenti éjben izzott, mint a porfir.
Más nem piroslott.

Sziklák meredtek,
testetlen fák. A semmiben hidak feszültek,
s ott volt a roppant, hályog-tükrű tó,
medrére víze úgy nehezkedett,
mint nyári rétre esőterhes felhő.
És a szelíd mezők közt felderengett
az Egyetlen-út halottfehér sávja,
akár egy hosszú-hosszú gyolcs-szalag.

Ott jöttek ők, az Egyetlen-uton.

Elől a karcsu férfi, bő köpenyben,
némán haladt, gyorsan, türelme-fogytán.
Rágatlan nyelte lépteit az út,
nagy falatokban. A köpeny-redők közt
csüggött keze, nehéz ökölbe zártan,
feledve már az íves, könnyü lantot,
amely baljához nemrég úgy simult,
mint olajághoz gyöngye rózsainda.
S a lelke szinte kétfelé szakadt:

tekintete, mint fürge eb, iramlott
előre, vissza, elloholt megint,
s megállt egy-egy kanyarban tétován,
a hallása meg hátraszimatolt:
úgy tetszett, néha vissza-visszaér
a csöndesen mögötte-lépdelőkhöz,
akik követnék felkanyargó útján.
Aztán megint csak lépte kondulása
meg a köpenye-csapta szél kísérte.
Így szólt magában: jönnek biztosan.
Végül kimondta, s utána a visszhang.
Jönnek mögötte mind a ketten,
halotti csöndben. Hogyha visszanézne
csak egyszer (s ezzel le nem rontaná
művét, melyet még meg nem épített
halandó ember), láthatná is őket.
Két néma árnyék nesztelen követte.

A hír s az utak istene az egyik.
Sugárzó szemén úti sisak árnya.
Előretartva vitte karcsu botját,
szárnyakkal repdesett erős bokája.
És balján hallgatag vezette őt,
kit úgy szerettek, hogy érette egy lant
többet sírt minden halottsiratóknál
és panaszból egy világot teremtett,
másik világot, s arra völgyet, erdőt,
utat, mezőt, folyót és állatot,
és e panasz-világ körül, akár
földünk körül, egy másik nap kerengett,
s egy másik néma ég borult fölébe -
panasz-égbolt, eltorzult csillagokkal.
Ő jött, kit úgy szerettek.

Az isten balján szótlánul haladt,
léptét halotti leplek lassították,
ment tétován, szelíd-türelmesen.
Olyan volt, mint az áldott Egy-reménység.
A férfival, ki ott haladt előtte,
nem gondolt; sem a felkanyargó úttal.
Már egyedül volt. És halotti volta
csordultig telítette.
Mint gyümölcsét a méz és a sötétség,
itatta át a maga nagy halála,
pedig még föl se fogta, olyan új volt.
Egy új szüzesség burka védte már;
érinthatetlen volt. Szemérme, mint
a virág gyenge szirma este, csukva,
s keze a más-kéz meleg ölelését
úgy elfeledte, hogy a könnyü isten

szellő-szelíd, kísérő kézfogása
bántotta, mint egy buja mozdulat.
Ő már nem az volt, az a szőke nő,
kinek nevét a költő lantja zengte,
ki volt az ágyon illatozó ámbra,
csöndes sziget, azé a férfié.
Ő már leomlott, mint a hosszú haj,
átadatott, mint földeknek a zápor,
szétosztatott, mint százszoros ajándék.
Ő már gyökér volt.
S mikor hirtelen
hátravonta az isten, s fájdalommal
kiáltott fel: “Hát mégis visszafordult!”,
ő mit sem értve, halkán kérde: *ki?*

Messze, ahol az út a földre felvisz,
ott állt valaki; elváltozott arcát
senki meg nem ismerte volna. Nézte,
amint az ösvény mezők-szegte sávján
megáll az isten, aztán szomorúan
megfordul, hallgatag követve *őt*,
ki visszaindult már azon az úton.
Léptét halotti leplek lassították,
ment tétován, szelíd-türelmesen.
(*Rab Zsuzsa fordítása*)

Első duinói elégia

Hogyha kiáltanék, ki hallana engem
az angyalok rendjéből? és ha netán a szivére
vonna hirtelen egyik: én belepusztulnék
az erősebb lét közelébe. Mert hisz a Szép nem más,
mint az iszonyu kezdete, mit még elviselünk,
s mennyire bámuljuk, mert megveti szenvtelenül, hogy
összetiporjon. Iszonyu minden angyal.
Így visszafogom magamat, elnyelve sötét zokogásom
hívó szavait. Ki volna az hát,
aki kellene nekünk? Angyal nem, nem is ember,
és a fülelő állatok észreveszik már,
hogy mily bizonytalanul vagyunk mi otthon
a megfejtett világban. Mienk marad tán
valamely fa a dombon, hogy naponta
viszontlássuk, mienk maradhat a tegnapi utca,
egy-egy szokás húsége, mely megmakacsolta magát,
megtetszett neki nálunk és nem ment, s itt maradt.
Ó, és az éj, az éj, ha világűrrel teli szél
perzseli arcunk - kié is nem marad ő, az áhitott,
a lágyan józanító, a magányos szívre
fáradtan várakozó. Könnyebb-e ő a szeretőknek?
Ó, egymással ők csak sorsukat fedik el.
Még nem tudod? Dobd ki karodból az űrt,

vágd a lélegzésre való terekhez, tán a madárhad
bensőbb lebegéssel érzi a tágasabb levegőt.
Jó - tavaszoknak kellettél. És csillagok is
hitték: sejdited őket. A multból
hullám tornyosodott föl elédbe vagy olykor,
hogyha nyitott ablaknál vitt el az út,
neked szólt egy hegedű. Mindez megbizatas volt.
De betöltötted? Nem zaklatott-e szünetlen
várakozás még, mintha minden a kedves
jöttét hirdetné? (Hova rejtheted őt el,
hisz e roppant, idegen gondolatok ki-be járnak
benned, s gyakran időznek el éjeken át is.)
De ha vágyol rá, hát szólj szeretőkről; eléggé
úgysem halhatatlan nagyhírű indulatuk.
Ama szinte irigyelt elhagyottakról, kiket inkább
szeretőknek véltél, mint a betelteket. Újra
meg újra kezd soha el nem érhető dicséretüket;
nézd csak: biztos a hős eleste se volt más,
csak ürügy neki, hogy legyen az: végső születése.
De a szeretőket a természet kimerülten
visszanyeli, minthogyha az újrateremtés
nem telnék erejéből. Gondoltad-e Gaspara Stampát,
meggondoltad eléggé, hogy valamely lány,
elhagyatottan az ő szeretőként
felszökkent példáján érzi: bárha követném?
Legrégibb gyötrelmünk hát ne teremjen
végre gyümölcsöt? Nincs-e a perc itt, hogy szeretettel
váljunk meg szeretőnktől s álljuk is ezt remegőn,
mint nyílvező állja a húrt, hogy szökni feszülten
több legyen önmagánál. Mert nincs sehol maradás.
Hangok, hangok. Halld, szívem, úgy ahogyan csak
szentek hallották, hogy az órjás hívás
fölemelte őket a földről; ők térdeltek azonban,
képtelenek, térdeltek, s rá se füleltek:
így voltak hallók. Nemhogy te az Úrnak
hangját elbírnád, dehogyis. De halld a fuvalmat,
a szakadatlan hírt, mit a csönd szava szól.
Most amaz ifju halottaktól surrog tefeléd.
Bárhova léptél, római, nápolyi templom
öblén, nem szólított csöndben a sorsuk?
Vagy fönséggel bizta magát rád egy fölirat,
mint nemrég a Santa Maria Formosa-i tábla.
Mit akarnak tőlem? Halkan hadd vetem én le
a látszat-bántalmat, mely szellemeiknek
tisztá lengését meg-megzökkenti időnként.

Furcsa, persze, többé nem lakni a földön,
kezdve tanulni szokást s már újra leszokni,
rózsákban, s más annyi személyes-igéretű tárgyban
jelentését nem látni az emberi sorsnak;

ami voltunk végtelenül féltő tenyerekben,
többé nem lenni, s a nevünket, akárcsak
széttört játékszert, végképp odahagyni.
Furcsa tovább nem vágnia a vágyat. Furcsa
mindent, ami megkötözött, így látni a térben
szabadon lebegőben. S fáradságos a holt-lét,
csupa pótlás, hogy lassanként cseppnyi öröklét
érezdjk. - De az élő egyre hibázik
s ugyanazt a hibát: a különbségtétele metsző.
Angyalok (úgy mondják) nem tudják gyakran, az élők
vagy a holtak közt járnak. Fut a szüntelen áram,
mindkét birodalmon örökre sodorva magával
minden kort s szavukat túlzúgja örökre.

Végül nem kellünk a korán leszakítottaknak;
elszoktak már lassan a földtől, mint anyamelltől
elnő csöndben az ember. De mi, kiknek olyan nagy
titkok kellene és oly gyakran a gyász hoz
boldogító haladást -: bírnánk-e mi nélkülük élni?

Hiú monda-e, hogy a Linost sirató, a legelső,
a merész zene áthat a meddő dermedezésen,
úgy, hogy a rémült térben, ahonnan a majdnem
isteni ifju kiszállt, megkezd az úr
ama rezgést, mely minket ma vigasztal, elragad, ápol.
(*Nemes Nagy Ágnes fordítása*)

Szonettek Orpheuszhoz

I. 3.

Isten képes rá. De követheti
halandó őt a szűkös húrú lanton?
Szándéka visszás. Nincs Apolló-templom
ott, hol széthúznak a szív útjai.

Mint tanítod, nem óhajtás a dal,
nem annyi, mint elérhetőre törni;
az ének lét. Isten számára semmi.
De mikor *létezünk?* S mikor pazall

létünkre ő földet csillagsereggel?
Ne hidd *annak*, ifjú, szerelmedet,
még ha ajkadra hang tört is, feledd el,

hogy fölzentél. E hang soká nem él.
A Valóság dala más lehelet.
Száll céltalan. Isten fuvalma. szél.
(*Kálnoky László fordítása*)

Napsütötte országúton

Napsütötte országúton, odvas

fél-fatörzsben, mely akár a teknő,
vékony szintnyi, tiszta vízzel újul
észrevétlen - én itt csillapítom
szomjamat: a víz fényes derűjét
s hús hazáját csuklómmal tapintva.
Innom túl sok volna, túl világos:
de e lassú, váró mozdulattal
tündöklése már előnti elmém.

Így, ha jössz, hogy szomjam csillapítsam,
oly szelíd a kéz, amely feléd nyúl,
érje bár a vállad ifjú halmát,
érje bár a kebled szökkenését.
(Nemes Nagy Ágnes fordítása)

Már egyedül

Már egyedül a szív hegyein. Nézd csak, milyen apró
ott a szavak végtelepülése, és magasabban
- s ó, de parányi az is - ott még egy utolsó
érzelmi majorság. Ráismersz-e?
Már egyedül a szív hegyein. Követ érez
maga alatt a kéz. Kivirágzik egy s más
itt még. A szótlan meredélyből
egy-egy tudatlan gyom dalolva virágzik.
De aki tudva tud? Jaj, a tudni kezdő
hallgat most, egyedül a szív hegyein.
Jár, igaz, errefelé ép ésszel,
jár fel-alá ez s az, védett hegyi állat,
jön s elidőz. S a nagy madár nem félve körözget
a csúcok tisztult tagadása körül. - De
védtelenül, itt fent, a szív hegyein...
(Vas István fordítása)

Sírfelirat

Rózsa, te tiszta ellentmondás, gyönyörűség,
Annyi temérdek pilla alatt
Senkisémet alszik.
(Nemes Nagy Ágnes fordítása)

Hold utca

Száz keskeny hegyi út volt, hol ingadozva jártam,
 Hevültem és lehültem a fagyban és a nyárban,
 De már oly messze minden, mi volt és ami voltam:
 A Hold utcában élek s úgy élek, mint a holdban.

Miként a lenge holdban!... bár leple durva látszat,
 Szemedbe nem mutat mást: szegényes, ósdi házat,
 De ha szobámba lépnél, ott elbűvölve, lassan,
 Te is velem lebegnél egy emelet magasban.

Halovány, híg aranyfény a tájon már elomlott,
 Sötétké est szellő köszönti már a lombot,
 Ott szemben azt a kertet oly mélán, messze nézem,
 Sötét sziget, elúszik tengernyi sárga mézben.

Majd felhők lassú népe lepi az égi rétet,
 Elmenekül a csillag, a mélyben is sötétebb,
 Elfárad az öreg szél, lehelle se hallszik,
 Az éji kert fűvére ledől és máris alszik.

Az éj fekete tenger: hol van a lomb, az árnyék?
 Ezüstös, nagy madárra ébren hiába várnék.
 Az éj vizéből mélyebb és sűrűbb tóba lépek,
 Elalszom én, de élnek a szörnyű-tarka képek.

Majd hirtelen elégnek, a fény esözve hull rám,
 A semmibe emel már egy édesízű hullám,
 Virágaim, világom – már mindet elfelejtem.
 A szél hátán ki nyargal? már megnyugodva sejtem.

Itt mellettem suhan már, de fél szemem se retten,
 Mert ami ellenem tör, én azt is megszerettem.
 Remegő, messzi ködben eltűnik, aki voltam –
 A Hold utcában élek s úgy élek, mint a holdban.

Budapest balladája

Egész alacsony szintre szálltak,
 Hidak és házak közelébe
 A bombázók."Terrorizáltak."
 A város meglapult, szegényke.
 Megtelt, majd kiürült az utca.
 Az autók túsokat kerestek.
 Vasárnap vették birtokukba
 A megalázott Budapestet.

Azóta hó lepi a Várat

S a várost is. Ruhát cserélve
A kikelet is bújdosásnak
Adja fejét. Fut vissza, Délre.
A költő fél, hiába futna.
Hetykén rímel, de gyomra reszket.
Talán csak ő az, aki tudja,
Hogy megalázzák Budapestet.

Szegény vendéglők, kávéházak!
Zuhan a város csúf sötétbe.
A hódítók gót gajdja árad
S a bennszülöttek rettegése.
Nekik szolgál a Vár, a Posta
- Hipnotizőrnek rossz idegzet -
Egy gyors, gyakorlott kéz kifosztja
A megalázott Budapestet.

AJÁNLÁS

Lehetsz herceg vagy kommunista,
De szégyenünket már ne vesd meg.
Tekintsétek szánva, ne szidva
A megalázott Budapestet.
1944

A fordító köszönete

Köszönöm nektek, nyájas óriások,
Hogy elnémulva sem hallgattam el,
Hogy tiltott hangom hangotokon át szólt,
Schiller és Goethe, Shakespeare, Moliere!
Én nem zengettem el teli torokkal
A hazugság dagályos énekét,
Inkább csak lopva, idegen sorokkal
Rejtett tudásom egy-egy részletét.

Míg Nero rémuralmát fordítottam,
Előttem működött a mostani,
A tacitusi tömör mondatokban
A magamét tudtam elmondani.
Vak szorongásom ott talált magára,
Feszült fölénnyé fájó undorom,
Villon magányos vércsevijjogása
Azt hirdette, hogy én nem alkuszom.

A rég megírt szöveghez hű maradva
Utat talált az új tapasztalat:
Csak amit láttam, az bírta szavakra
A *Tell Vilmos*-ban a parasztokat.
A magam dühén egyet fordítottam,
Én is elértem a mélyútra, mert
Láttam a kalapot, amelyet száz alakban

A császár várnagya utunkba cövekelt.
Új tudásom s újuló szenvedélyem
Régi remekművek ötvözetébe forrt.
Mit préseltem bele, hogy észrevétlen
Eggyé kevertem a *Tartuffe*-öt és e kort?
Míg rímem Moliere ostorát megsuhintva
Elcsattant a gyanútlan színpadon,
Lestem, veti-e már a „szent hurkot” nyakamba
A képmutatás, a vakbuzgalom.

Mert nem tudtam közösre felcserélni
Természetem rejtendő hajlamát,
Az, ami bennem üldözött-egyéni,
Az őrizetlen titkos úton át
Szökött napfényre, rég letűnt időkbe,
A remegő zavar, a kései,
És onnan hozták újra vissza Goethe
És Shakespeare és Racine hősnői, hősei.

A láthatatlan falon át hiába
Néztem, Nyugat felé, Nyugat felé?
De felültetett postakocsijába,
Vitt magával Nyugatra Thackeray.
A magam vágyait napfényre csalva
A *Henry Esmond* mondatain át
Kalandos úton vittem diadalra
A büntetendő eleganciát.

Hazudik, aki él, nálunk csak az beszélhet,
Akiről azt hiszik, balzsamos múmia,
De titeket magyarul újraéltet
Akaratom eleven árama.
Nektek köszönhetem, hogy hű lehettem
Nemcsak hozzátok, önmagamhoz is:
Viszitek már jövőendő tengerekben
Szívem búvópatak-hullámait.

Köszönöm azt, amit rajtatok át hatottam,
A rajtatok át visszanyert időt,
És a ragálytól párologó napokban
A tengeri szelet, a szabad levegőt.
Köszönöm, hogy a börtönből kilátok
S üzenetemet rátok bízhatom,
Ti biztató, ti nyájas óriások,
S közös hazánk, világirodalom!
1952

Négy kőlovag

(Szent Márkus templom)

Milyen ostoba mozdulat,

Ahogy egymást ölelik!
Elnézem piros arcukat,
Olyan ismerős mindegyik.

Csak összefogni! – erre vall
Merev-kemény mozdulatuk.
– És miénk lesz a diadal! –
Ezen ma már csak mulatok.

Nem mulatnék bezzeg, ha éppen
Uralmuk alatt kéne élnem.

Négy kései cézár meg imperátor
Ez a négy vörös kőfigura.
Összefutott a világ négy tájáról
A világ négy ura.

Az arcukon barbár erő ül,
De a mozdulatuk
Korabizánci:
Kenetteljes, hazug.

Hogy ez a négy itt kire bősziül,
Arra ma senki sem kíváncsi.

Nagy dolog készül itt – ezt hirdeti
E póz. De mi volt ez a nagy dolog?
Ki tudja, kik ezek a kezdeti
És máris hanyatló diktátorok?

Jelek a porban

S a farizeusok, a vének,
Az írástudók, hivatalnokok
Egy asszonyt elébe vivének,
Ki paráznságban találtatott.

S középre állíták s kegyetlen
Így szóltak: "Mester! Ezt a nőt
Találtuk a cselekedetben!
Bujázkodott szemünk előtt.

S törvényben parancsolta Mózes,
Hogy az ilyenek
Kővel agyonveressenek.
De, Mester! Mit mondasz te? Jó lesz?"

S ő értette: kérdőre vonták,
Hogy vádolják vagy ő is öljön.
Fáradt volt már, aláhajolt hát
S újjával ír vala a földön.

S válaszolt felegyenesedvén:
"Aki bűn nélkül való köztetek,
Az vessen órá először követ.
S kezdjétek hát, ha ez a törvény."

S viszontag lehajol vala
S megint jeleket ír a porba.
Nem hallotta a véneket meg a
Fiatalokat elhúzódni sorba.

Csak csönd. Jeleket ír és jeleket ront.
Mire fölegyenesedett,
Szétnézett és nem látott egyebet,
Egyedül a parázna asszonyt.

És szólt: "Hol vannak az írástudók
S a farizeusok, kik elítéltek?
Asszony, nem maradt vádolód?
Senki nem kárhoztat-e téged?"

"Nem, senki, uram, senki sem!"
S ő szólt: "Nem kárhoztatlak én sem.
Többé ne vétkezzél. No, menj!"
És egyedül maradt a téren.

Az új Tamás

1.
És a Tizenkettő között vala egy,
Akit Tamásnak, a Kettősnek hívtanak,
És mikor azt mondta Jézus: „Ahova én megyek,
Ott legyetek ti is – tudjátok az utat”,
Így felelt: „Hová mégy, nem tudhatjuk, Uram.
Mi módon tudhatjuk, hogy az út merre van?”
És monda Jézus a Kettősnek, a szegénynek:
„Én vagyok az út, az igazság, az élet.”
És majdan, mikor a feltámadás
Után a tanítványok újra látták,
Nem volt közöttük a szegény Tamás,
Csak hallotta a test feltámadását.
És mondták akkor neki: „Mi láttuk az Urat.”
S ő felelé: „Ha kezén a szögverte sebet
Az én szemem nem maga látja,
Ha be nem bocsátom az ujjaimat
A vérező oldalába,
Ha hozzá nem érhetek,
Ha hét sebet meg nem tapintja kezem –
Én nem hiszem, én nem hiszem.
És nyolc nap múlva együtt ültek tizenketten,
És közöttük Tamás, a Kettős, a hitetlen.

És a zárt ajtón Jézus belépett
És szólt hozzájuk: „Békesség tinéktek!”
És monda Tamásnak: „Hozd ide ujjadat,
Bocsásd oldalamba, érintsd meg te magad,
A szögeknek helyét szemeddel nézheted,
Elhoztam kezemet, hozd ide kezedet,
Sóvárgó kezedet mártsd meg hét sebemben,
Légy immár hívő ne légy hitetlen.”
És szólala Tamás: „Megjelentél nekem,
Te vagy az én Uram, te az én Istenem!”
„Mivel láttál engem, hiszed, hogy én vagyok:
Akik nem látnak és hisznek, azok a boldogok” –
Felelte Jézus Tamásnak.

2.

De én, új Tamás, azt mondom, boldogok, akik látnak.
És boldog vagyok én, hogy láthatok,
És elmondhatom, hogy „Feltámadott!”
Feltámadtál, sírhatett nemzetem,
A hét sebedet látta két szemem,
És kezeden a vasszögek nyomával
Megjelentél a zárt ajtókon által.
A nyűvek között megmozdult a tested,
A sziklakövet félregördítetted,
És eljött közénk a pünkösdi lélek,
S értelme lett értelmetlen ígéknek.
Mert én voltam az a Kettős, hitetlen:
Az hittem, nem vagy, csak a képzeletben,
S hitetlen ujjamat sebedbe mártva
Tudom csak, mi a test feltámadása,
És szólni nem tudok, csak dadogok:
Magyar vagyok.
És köszönöm, hogy szent sebed előtt
Életem tornya összedőlt,
S kiárad bennem boldog szégyenem,
S minden szenvedve hordott kételyem
S a szenvedélyes értelem
Érvénytelen, érvénytelen.
Halottak napja. A határon át
Özönlenek idegen katonák.
Jönnek a hódítók s a gyilkosok –
Magyar vagyok.
És nem vagyok többé Kettős, csak egy,
Bizonyosság dobbantja szívemet
S értelme lett a nem-értett ígéknek:
Te vagy az út, az igazság, az élet.
1956. november 1.

Pesti elégia

Micsoda város! Mocsokkal vastagon loccsan a sár.

A gyász bíborát latyakkal igyekszik befedni február.
Az ólmos esővel szüntelen szaporodva szemét szitál.

Koromtól feketéllnek erjedve a hókupacok.
Fölsebzett, csonkított teste a lucsokba belevacog
A Városnak, amellyel a sárban is egy vagyok.

A Körút sebeit mint rossz hadivatta borítja a köd.
A Royal, az Emke még fekete, üszkös - már nem füstölög.
A New York új villanya vibrál a tátongó romok között.

A Városnak, mely a városölő éghajlatot kiállta,
Tápáskodik, kigyullad meggyötört léhasága,
Nem fullad bele most sem a malteros, terjedő sárba.

Tíz óra. Az élet villánya vibrál még - nem sokáig.
A csüggedés gyámoltalanul berúgva a sárba okádik.
Gyér gépkocsizaj rebbenti Pest gubbasztó éjszakáit.

De micsoda hangok szálltak a Város utcáin át!
Sosevolt remény hallatta itt fiatal füttyszavát,
Szikráztatta föl érveit a végső tisztaság.

Emlékszik fényeire még egymásra villanó szemünk -
Ugye, szegény barátaim, mi mindenre emlékezünk?
A Város kihagyó kőszíve együtt dobog velünk.

Kihagy a Város kőszíve, de meg nem áll soha,
Ha minden követ lerontaná a Végzet valaha,
Az Időben épül újra föl, mert van hozzá joga.

Mert nem a kövei teszik, traverzei, falai,
Ha százszor leromboltatik, megmarad annak, ami:
Meg tudta örök életét a Haláltól váltani.

A Város megváltotta magát és meg tudott váltani engem:
Ott úsznak minden bűneim a februári szennyben.
Meglett a nagy Feloldozás, a földön, a jelenben.

S kihull szívemből a kárhozat, a magányos bélyegű bánat:
A Város megváltotta magát és megváltott magának.
Sebeiből felém ragyog a nem remélt bocsánat.

Kihúnyt már minden villany és dereng a ködben a hit:
Tudom, valahogy, valahol majd beszámíttatik,
Hogy itt éltem és egyszer sem akartam élni máshol, csak itt.
1957

Rapszódia egy őszi kertben

Csapzottan tarka lett az a fényteli kerted,
Későn süt fel a nap, hamar homálylik,
Elfagytak, feketednek
Napraforgóid, dáliáid,
Még nyílnak, őszi égnek - már nem sokáig -
Napszomjas, késő helianthusok:
Az elmúlásból is itt körül az világít,
Ami nekünk meg nem adatott.

Piroslik már a kis meggyfád - milyen lesz,
Ha jön a nagy esőzés hirtelen?
Szébbek a rőt levelek, ha kerengnek
Nedves szelekben is tündérien.
Már várja a nemes, növényi sejtelem
Novemberi esők verését:
Itt győzni fog minden enyészeten
A szépség.

Magunkra gondolok - a szívre, a gyomorra.
Nem a haláltól félek, féltelek.
De miért kell nekünk magunktól undorodva
Megérni - ha megérjük - a telet?
Szépségben boldogult virágok, levelek -
Ha holdba, csillagokba ér az ember,
Csúnyán közelítő telében mire mehet
Ezzel a földi fürtelemmel?

Elfagyott rózsák, dáliák: a kertünk
Új és új szépség akkor is, ha pusztul.
Meglátjuk most, hogy mit szereztünk
Bőrön, beleken, szerveken túl?
Ez még az ősz, ha jól, ha rosszul,
Most vívj, most véd magad,
Míg végső hódításra el nem indul
A sejteinkbe zárt tudat.

Hát lett-e a tízezer éveken át
Szépség, ami nem a miénk?
Vagy tud-e ilyet a lomb, a virág:
Eltenni télire a fényt?
Nincs miért adnunk a szerényt:
Még csúf estünkben is több szépségünk marad,
Mint amit valaha pompáztak elénk
Virágok, madarak.

Mi más értelme van az időben a szépet
Halmozni, ha nem ez,
Hogy mikor nyomorultul vergődik az élet,
Akkor is szép lehess?
Nem tréfából teremtett tartós és nemes

Szépséget annyi mesterünk és ősünk:
Azért, hogy te is vele védekezz,
Míg alantas elmúlással vesződünk.

Mit tud a virág, mit tud a tenyészet?
Rettentő szép rakéták, robbanva repüljete!
Mindig nekünk teremtik a földöntúli szépet
Az emberi évezredek,
És mindig te leszel, és mindig én leszek,
Holdban, Marson, ki tudja, hol,
Míg meg nem leljük azt a képletet,
Nem nyughatom, nem nyughatol.

És új energiává lesz a múltó idő,
Új csillagmáglyát gyújt meg érted,
Vígasztalóvá lesz a rémítő,
Mindent meglátsz, mindent megértek,
És érthetetlen szenvedésed
Hétszer boldog szépségre válik:
Mosolyodban kinyílnak a régen semmivé lett
Napraforgóid, dáliaid.

Cambridge-i elégia

Az íves boltozat alatt,
A legyező-gótika alatt,
Eszembe jutott Sárospatak,
Nem is tudom, miért.

Talán az együgyű kis boltozat
Jutott eszembe,
Ahol a faragott rózsa alatt
Négy tehetetlen magyar nagyúr
Vergődve, megromolva és bizalmatlanul
Egymással *sub rosa* beszélt,
Hogy mi lenne, ha... mi lenne...

És jártam, néztem, álltam
Kollégiumi parkvilágban,
Rododendronok, gótikák,
Röneszánsz kutak, azaleák,
A pázsit meg az Erasmus-ablak
Gyöngéd izzással felragyogtak
Hűvös, tengeri, szürke szélben.

Ezt is megéltem, ezt is megértem...
Hányszor gondoltam erre a veszélyben,
Mikor üldözve, zaklatottan
Diákjait, költőit fordítottam,
Börtönök, razziák közt, angol bombaverésben,
S háromszáz év után

Az ő lelkükkel egyetértve írtam,
Suckling, a gavallér, Marvell, a puritán,
Nyakfodros, régi angolok
Adtak erőt, hogy azt kibírjam.

S most innen arra gondolok,
Miről beszéltek a „rózsa alatt”!
Hát mit nekem nagyúri összeesküvők,
A kelepcebe hullt szomorú dúvadak,
Mit tudok velük kezdeni?
Mit nekem a bécsújhelyi
Siralomház fala?
Mikor azt nézték, mit gondoltak ők?
Hogy „kár vala... kár vala...”?

És ugyanakkor itt
A Cam folyón ugyanígy
Siklottak *punt*jaik,
Rajtuk a csáklyázó diákok,
Velük a hamvas bőrű lányok,
Mezítláb akkor is, hűvös, tengeri szélben,
A költő kezében gitár -
Vagy lant inkább?

Kár vala, kár –
Ezt gondolhatta börtönében.

Egy ívelt kis kőhidon át
Fekete köntösében két diák –
Elég ma Cambridge-ből, elég!
Hogyan is szokás az elégiát
Befejezni? Él magyar, áll Buda még...
Csodának ez is épp elég.

Mert elmúltak a nagyurak,
De megmaradt Sárospatak,
Megmaradt Sárospatakon
A régi metszet a falon:
Zrínyi Péter
Horvát bán
Inas nyakán
Még levágatlanul szegény fejével.
Az egész alak
Áthúzva vastagon
– Tán Bretzenheim vagy Windischgrätz alatt –
Rajta felírás, kései,
És ma is hirdeti
Császárhűséggel a fekete tinta:
„*Decapitato in Vienna.*”
De megmaradt

Sárospatak
És megmaradtak ablakdíszei,
A röneszánysz domborművek,
A bajszos és kerek,
Víg magyar koponyák
Onnan néznek le rád,
És él magyar, áll Buda,
És ez is épp elég csoda,
A századokon át
Élnek a magyar koponyák,
A múlt csak példa legyen ma:
Decapitato in Vienna –
Elég volt már, elég!

Hol is vagyok? Szívem ritmust cserél.
Emeletes teázó, tej és erős tea.
Barátságosan szürke angol ég.
Rododendron, narancsvörös, lila,
Buján tenyésző sárga viola. Tengerről fúj a szél.

Eső és tramontána

Ez nem az aranyfény, mint annak idején a szeptemberi hold a Palatinus felett. Hova lett? Minden szürkébb és hűvösebb, hogy itt vagyok veled. Felhők közül kicsüngő almazöld közül az eső fenyeget, fehér gomolyban a hegyek, hideg és átázott a föld, majd a szél, a hegyenáti, betört a terekre, a kutakra, a vizek torkát átharapva, s egyszerre hideg lett. De hogyan is lehetne másképp ez az utólagos ajándék? Fejünkön a ködkorona. Mi megfizettünk mindenért. Te későn elért Élet Asszonya. Szeretlek.

De mi mást is várnánk? A nyár kilobbant csillaghullással, aszályal, narancslobogású éggel. Mi másutt jártunk a forró napokban - hiszen emlékszel. Te már esősuhogásban, szélbe hajolva láttad a pálmákat, a pínéákat. Hogy is készült Horatius a télre? Zokogtak az ágak. Elmenekülni délre, azt remélted? Itt találtad a hideget. A vörösbarna fal, a márványoszlop hűlőben jósol minékünk: nem menekülhetünk. Északon és Délen is vacognak az árnyak. Akiket elvesztettünk itt-ott, mi mást csinálnak? Azóta fáznak. Emlékezz: Délen születtek elvégre a halálistenek.

Húzódj közelebb, míg a várost az eső meg a szél veri. Minket még melegítenek az elfogyott meg a hátralevő napoknak fényei. Miránk hiába vár az alvilág, nekünk Elysium volt, ami másnak a pokol. Mert lobogott bennünk és kívül, én nem hiszem, hogy valaha kihül az, ami vagyunk: lebukik nyugaton és felszáll keleten a mi napunk. Megyek a láng felé veled a fagyokon és homályokon át, miránk a tűz vár valahol. A tűz, amelyikben benne lobog az, amit titkolnak a római romok, és minden, ami lobogott valaha, és minden, ami a napnak örülni tudott, a vértanúk meg a mammutok, meg a palmyrai asszonyok mosolya, az a lobogás, amelyikben összegyűlik minden, ami itt hevült és hevített. Ezért vigyázz: védjünk meg minden percnyi meleget.

Nem menekülhetsz sehova,
De nézd csak a fényt odakint s idebent
Az elsötétítés előtt:
Nem vehető el, ami igazán a mienk.
Te Minden Élet Asszonya,
Gerjeszd a szenelőt.

Óda a tegnapi asszonyokhoz

De szépek vagytok, tegnapi asszonyok!
Hamvadó szemetekben még néha felragyog
A régi büszkeség, amivel az első szeretőt
Vállaltátok papák-mamák, a világ vádja előtt,
Nem sütöttétek le a szemeteket, ahogy illett akkoriban,
És nem bújtattátok a szempillák fátylába démonian,
Ti először itt mifelénk, ti válogatott kevesek,
Akikben az örök nőiség új hitté lelkesedett,
A mi hitünké, mely szemetekbe sütött, csalatlatlan, fiatalon,
És a ti nézésekből is a Remény, a Forradalom
Hívott bennünket, az ébredő, felszított Vággyal egy –
Ó, micsoda förtelmeket látott később a szemetek,
Micsoda rettegéseket, micsoda mocskot, hány halált,
Hány börtönön át őrizte nekünk megváltó mosolyát,
Mögötte hány holt férfi enyész, hány otthon füstölög,
De ma is hogy tud ragyogni még a romjaitok között,
És fiatalok boldog feje fölött ha összenéz szemünk,
Ma is, mint rég volt, vagy rég se volt, tudással telve ölelkezünk.

És utcán vagy hangversenyen, ha feltűntök, szembe velem,
A fejetek fölvetését már messziről megismerem,
Mert ilyet nem tudnak semmimód az édesek, a maiak,
A macskatekintetű puhák, a sejtelmesek, a démoniak,
A szemükbe hulló hajúak, a lankatag idegbabák,
Ahogy ti értettétek vívni a szerelem párbaját,
És az ősbuja bajvívásnak új értelmű kedvet adott
A tiszta, nagy homlok, a hátrasímult, gretagarbós hajatok,
Ahogy irodában is tudtatok ülni és állni a műhelyekben,
És tudtatok várni keményen, hívón, hitetön, töretlen,
A hegytetőn fölszegett fejjel megállni a hajnali szélben,
Az ágyban az új gyönyörökkel szembenézni merészen,
És tisztán a szennyben, a vészben, ti erősek, ti szépek!

Még ma is a tömegben megismerem, ha ti léptek,
Mert izmos lábatok ma is ruganyos még, ma se csoszog.
Mert ma is a jövőbe léptek, ti tegnapi asszonyok,
Mint amikor a lábatok föl, föl a csúcs felé
Kapaszkodott, tar ágakon átragyogó nap elé,
Vagy a lejtőn lefelé nagyokat szökellve rohant,
Vagy sílécen egyensúlyozott az ormótlan bakancs,
Mely kedvesebb volt a szívemnek, mint most a túsarok,
S hogy tündöklött a lábatok, ti tegnapi asszonyok,
Mikor a Dunán, alkonyi fényben, a gurulópadoson
A deszkának feszült a hosszú szárkapocs izom,
És mennyiféle fáradság gyűlt össze a lábatokban,
S hol mindenütt járt a lábatok, micsoda sarakban, táborokban,
És fáradt lábatokkal is hogyan karoltatok –
Az erőtök is micsoda gyönyör volt, ti tegnapi asszonyok!

És hányunkat karoltatok, ti tegnapi asszonyok?
Milyen szomorú társaság, ha visszagondolok!
Mindegyitekhez milyen szeretők tartoztak, micsoda férjek,
Kik innen-onnan, amíg lehetett, hozzátok visszatértek!
Társaim, hova tűntetek, ti tegnapi férfiak?
Milyen sírok temettek el, milyen börtönfalak?
Milyen vesztőhely várt titeket, miféle új gyalázató tűz?
Miféle titkos kapcsolat az, mely minket összefűz?
Nekem testvérem mind, aki titeket szeretett,
Ti tegnapi, bátor asszonyok, mind, aki veletek
Akart új életbe kezdeni, nem ahogy adatott:
Ahogy ti tudtátok élni a szépet, ti tegnapi asszonyok.
Csak értetek volt szép a kalandos, kurta átmenet,
Mert szebben éltünk, mi tegnapiak, mint ahogy lehetett.

Ezért hiszem, hogy a föld alá nagyobb kincs soha nem jutott,
Mint mikor lekerülnek oda csontjaitok,
A tatár koponyák, a buksi fejek, vagy a különös keletiek,
A lábszárcsontok, a csodatudó újjak, csigolyák, perezek.
S aki közületek oda rég lekerült, mikor virágban állt,
Azóta átragyogott idefőnt minden homályt
S a szépségből, a tegnapiából, nem tudom, mi maradt,
De felsugárzik titkosan, mint földalatti nap.

Sas utca

A házak sokkal piszkosabbak.
Az utcán több a gépkocsi.
Nincs nyitva már a régi ablak:
Azt is becsukta valaki.

A szétlőtt házak újra állnak,
S a sivár üzleti negyed
– Hiába, hogy mindig utáltad –
Őrzi fiatal szívedet.

Mert hiába, hogy megutáltad,
Elfelejteni nem tudod,
Hogy idáig jött el utánad,
Ki innen kiszabadított.

A házak ugyan piszkosabbak,
Az utcán több a gépkocsi,
De felragyog a régi ablak,
Mert egyszer ott állt valaki.

S a komor házsor újra lángol,
Mert rámosolygott valaha.
Mint a Megváltó lába nyomától
A pusztává lett Judea.

Határozók és kötőszavak

Jóllehet ez és jóllehet az és jóllehet garmadával,
Mindazonáltal, jaj, mindazonáltal az egész is mindazonáltal,
Feltéve ha és feltéve ezt és feltéve azt, amit,
Ennélfogva és immár az úgyse, a mégse aligha segít,
Mert bőven van itt a mivel, a miáltal, a minekutána,
Nyilvánvalóan terjed a továbbá komor hiánya,
Hiába itt a noha, sőt hátha, a talán, a még,
Tudvalevően elégtelen itt az elég meg a sosem elég,
Hovatovább, ha ezért, ha azért, ha akárhogy, mindenesetre,
Elvégre, végre és végül is mindegy már, elkezdve vagy berekesztve,
Tehát és pedig és hahogy és sehogy és valahogy mégis,
És ha egyúttal, akár beleértve, azonban azért is,
Mert a főnevek, igék, a képek is egyszersmind kihullanak,
Marad a közbeszéd maltere, csikorgó, ügyetlen vivőanyag,
De ha elárasztanak az esetlen határozók, a kopár kötőszavak,
Végeredményben nem fontos más, csak a csak meg a csak meg a csak.

Avilai Teréz intelmeiből

(Ars poetica helyett)

Akit nem kapattak ennél magasabbra,
Jól teszi, ha nem igyekszik följebb kapaszkodva.
Ezt jól jegyezzétek meg, mert ahelyett, hogy
Nyernétek vele, végül csak veszíteni fogtok.
Mutatkozhatik olyannak, amilyen,
A lélek, ha Jézus Krisztusa jelen,
Szerelmetesen csügghet az ő szent emberségén,
Mindig ez isteni Mester társaságában élén,
Beszélhet is vele és előtte fölfedheti,
Hogy mitől szenved és mi hiányzik neki,
És ha meg nem feledkezik róla örömeiben,
Ujjonghat vele együtt, mindezt nem mesterkélten
Kiszabott formulákkal, hanem olyan szavakkal,
Amiket a pillanat kíván és szükséglete kitapasztal.
Hát ez az, ami rajtunk múlik. És ha van, akinek ez nem elég,
És ezen túl próbálná emelni szellemét
Arra felé, ahová be nem engedik mégsem,
Elvéti ezt is, azt is. Ez az én véleményem.
Mert ha túllép a természetén, megbénul az értelem,
És kiszárad a lélek a sivatag terepen.
Mellesleg a szellem egész épületének mi az alapja?
Csak az alázat, semmi más. És Istenhez közelebb jutva
Növekszik az alázat - különben elvész minden eredmény.
De ezt senki se értse úgy, hogy én tiltani szeretném
A nagy gondolatokat, amikkel a szellem
Fölemelkedhetik, hogy közelébe kerüljön
Isten véghetetlen jóságának meg az égben
Található csodáknak.

Igaz, én ezzel sosem éltem.

Képtelen voltam erre - megint csak ezt ismétlem.

Isten kegyelme hozzásegített, hogy megértsem:
Folytonos nyomorúságomban merészség volt az is tőlem,
Hogy szellemem a földi dolgokkal törődjön.
Hát még az égi dolgokhoz emelni hogyan
Is bírtam volna? De vannak elég sokan,
Akik jól járnak, ha felhasználják ilyen
Magasabb vizsgálataikat - különösen,
Ha tanultak. Mert ebben a gyakorlatban nézetem szerint
A tudomány - ha alázattal párosul - rendkívüli kincs.
De azt mondom, hogy fölemelkedni mégse kell -
Inkább várni, míg Isten bennünket fölemel.

Van, amikor az értelem nem működik úgysem:
A misztikus teológiában - ott fölfüggeszti Isten.
Én csak azt helytelenítem, ha akkora bennünk az önhittség,
Hogy magunk függesztjük föl. Ne állítsuk meg a működését,
Különben hidegek leszünk és bambák, és eltűnik előlünk
Az is, ami a miénk volt, és az is, amit elérni véltünk.
Ha az értelmet Isten függeszti föl és tartja vissza,
Van, amivel figyelmünket foglalkoztassa:
Olyankor egy krédó időközében több fény lesz a részünk,
Mint amennyit évek alatt minden földi iparkodással elérünk.
De hogy mi magunk akarjuk lekötözni lelkünk erejét
És megállítani működését - ez tiszta örültség.
Nem mondom, hogy bűn ez, de büntetés annál inkább:
Mintha valaki ugráshoz vesz lendületet, de hátulról visszarántják.
Nekirugaszkodik százszor, de mindig hiába fárad:
Az akarat sem ér semmit, ha nincsen benne alázat,
Melynek a működésbe vegyülve az a hatása,
Hogy a lélekben a cselekedetnek csömör nem lép nyomába.
Aki tudja, miről van szó, annak ezt nem kell magyarázni.
És aki nem tudja, annak én bizony nem fogom elmagyarázni.

Calypso-változatok

1

Az üreges barlangban,
En szpesszi glafirojszi -
Rögtön, amint meghallottam,
Elkezdtem vele játszani:
Üregesből fűszeressé alakítottam át
A kamaszosan kétélű,
F-fel, sz-szel sziszerkélő,
Eredeti glafirojszi
Bujtogató büvszavát.

2

Férfjének lenni kívánta,
Férfjévé tenni kívánta,
Lilájomené pozin ejnáj,
Ogygiában vagy akárhol,

Az üreges barlangban, a fűszeres szigeten,
Ahol most is az ánizs, a ménta, boróka
Illata borul a barlanglakókra,
És a fügekaktusz fegyverben idefenn,
És fenyeget a nap, a tengerre tűző,
De mosolyog maga az úrnő.

3

Akárki vagy, akárhol vagy, ha barlangod üreges, fűszeres,
Mint Calypso Ogygiában Ulyssest, úgy szeress.
Őt az úrnő Ogygiában férjévé tenni kívánta
S el se bocsátotta őt, csak Hermes háromszor-hatalmas szavára.
Ne várj, amíg én... Húzz hozzád, szépcombú, szépszavu úrnő,
Míg el nem érkezik értem Hermes, a halottkisérő,
S én Ithakát odalent, a rejtett fényü üregben
Elfeledek majd ánizs-, ménta-, boróka-öledben.
Holtak terelője ha kézenfog engem, akkor se sajnálj:
En szpesszi glafirojszi lilájomené pozin ejnáj.

Ráérünk

Egy percet sem elmulasztani
Míg a szám szemem kezem közel van
Testedhez és érinthető a tested
Nincs időnk egyébire vesztegetni
Ráérünk ha majd külön kerültünk
Ha az öreget magára hagytad
Ráérsz majd ha méltóbbal mulatsz
Mert ifjúság mint sólyommadár
Száll a testtel fölszárnyal a testtől
Az öregség megszállott majom
Elfelejtett mászni ugrani
Magára maradvá kuporog csak
Bambán bámul és testedre gondol
Hajra szájra szemre tomporodra

Oroszlán

Az égi Oroszlán hatalma megtört,
Fogyatkozóban tűzforró heve:
Csillaghullajtó éjszakák után
A nyárutói nap komótosan jár,
Mint ketrecében vénülő oroszlán.
Nem ő kívánta meg, hanem a nőstény
A tán utolsó ráadás-szerelmet,
Nagy sárga testével hozzásimult
Kelletőn kérőn a hím oldalához,
Míg végül az felállt nyujtózva lassan,
Bajosán megmászta a másikat,
Ki odaadón lelapult. A hím
Ordítani készült, de csak hörögni
Tudott. Kurtán végezte, már ahogy

Futotta erejéből. Majd lecsúszott.
Fekve maradt, fáradtan lihegett.
A nőstény feléledten talpra állt,
A hím testét hálásan nyalogatta.
Az is hálás volt. Sörényes fejét
A nőstényre emelte. Mosolyogtak.
Mi ott álltunk, ifjú szerelmesek
A rácson kívül, áram futott
Keresztül rajtunk: Haza! Ágyba! Gyorsan!
De még sokáig álltunk, néztük őket:
Szép is az öreg dúvadak szerelme!
A kihűlő testek fellángolása.

Piroska

Piroska jaj Piroska
Piroslik még a rózsza
Habár a haj megöszül
Zöld láng lobog alatta
Arcod szemed a szád sem
Felejtett el nevetni
Csigolyák telve mésszel
A hátad egyenes még
Zuhog az ősz de őszi
Esőben is remontál
A rózsza rózsza rózsza

A rostirónt letettem

1

Hatvan napig bennem lakoztál.
Énbennem lépdelt könnyű lábad.
Voltam Galileád és Jeruzsálemed.
Amivel ostoroztak, belém vágott az ostor.
Kereszted szögei két tenyerembe szúrtak
S egymásra helyezett két lábfejemem át.
Már hűlő oldalamba döfött az otromba dárda,
Sebembe dugta ujját a hitetlen Tamás.
Azután te az égbe szálltál a te Atyádhoz,
Én kitettem a pontot a történet után
S a rostirónt letettem.

2

Eli, Eli, lama sabaktani?
Mért hagytál azóta üresen?
Nyomaidat hiába keresem:
A pusztában sem tudom megtalálni.
Hol vannak a dombok, hol a kertek?
Elszáradtak mind a fügefák?
Nélküled a világ nem világ.
Azt sem látom, hol állt a kereszted.
Húsz napja sincs, hogy bennem beszéltél.

Szívemre sütöttek szavaid.
Uram, mért hagytál magamra itt?
Miért van azóta bennem éjfél?

3

Feltámadás szele mindig újra
Fúj a földön - fújj hát rajtam át,
Pusztaságom odvaiba fújva
Oszlasd szét a kétely zavarát,
S új kezdet lesz, ami már kiszáradt:
Hajtasd ki megint a pálmafákat!

Te, aki nem űzted el Tamást sem,
Bár boldog, aki hisz, ha nem is lát,
Ugye megadod, hogy újra lássam
Szép arcod hitető sugarát?
Virraszt velem a türelem,
S könyörög a kétely és a hűség:
Támadj föl már bennem, örök Húsvét!

Nekem elég

Nekem elég a nyelv, úgy, ahogy találtam
Berzsenyiben és a Nagymező utcában,
Vagy a Váci utcán, vagy kijjebb, Újpesten,
Vagy amit némely nő ajkáról ellestem.

Hogy pontatlan? És ha pontatlan, ki bánja?
Sosem törekedtem teljes pontosságra.
Kifogtam azt, ami a horgomra akadt.
Sohasem kerestem tudós műszavakat.

Nekem elég volt, ha csak úgy körülbelül
Szóltam arról, amin úgyis párákód ül.
Két szó közül gyakran ezért választottam
Azt, amelyiknek több jelentése is van.

Hiába gyűjtöttem eszmét meg adatot:
Azt mondtam csak, amit mondanom adatott.
Készülök, s valami készül velem szemben:
Akármi az, már csak nézem, nem elemzem.

Csak egy pontos szóra van immár szükségem,
Azt az egyetlen szót adassék megérnem,
És hogy amit jelöl, értsem, ne csak lássam:
Hiszek a végső felvilágosodásban.